AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԵՐ
ՍԻՐԻԵԱ տար. 425, Վեցամսեայ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՔԻՆ. տրի. 6. Վեցամսեայ 4 տոլար
Տնօրէն-Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՊԱՏ

ազգապատ

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1931

ԳԵՆԸ է ՀԱՍԸ 3.50 Ս. Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է ընել թերթս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ձեռագրուած ձեռագիրներ եւ չեն վերադարձուիր | Թիւ 101 (546)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՐԹՈՒՆ ԿԵՑԷՔ

Կը հետաքրքիրէ Թիւրքը Թերթերու վերջին քանի մը շաբթուան ընթացքին հրատարակած հակահայ յօդուածներուն և սպառնական հեռագիրներուն, զրկուած Սիւրիոյ սահմանակից շրջաններէն։ Համաձայն այդ հրատարակութեանց, Թիւրքիոյ հարաւային սահմանի ամբողջ երկայնքին, իրագէն մինչև Միջերկրական հատատուած հայ գաղթականներ սկսած են տնտեսական պատերազմ մը մղել Թիւրքիոյ դէմ, ստեղծելով մաքսանենգութեան զօրաւոր կազմակերպութիւններ։ Ըստ Թրքական Թերթերու այս նորահնար սադրանքներուն, հայերը մեծ հարստութիւններ կը դիզեն իրենց պետական գանձէն փախցուած դրամով, քաղաքներ կը շինեն սահմանի անդիի կողմը և նոր Թաղեր կը կառուցեն։

Կրցա՞ծ էք արդեօք Թափանցել մեր թշնամիներու այս շնական զրպարտութեանց և անմարդկային սպառնալիքներու նշանակութեանց։ Կարդացէ՛ք «Ճիւմհուրիէթ»ի, «Վագըթ»ի եւ բոլոր «Միլլիէթ»ներու նոյնիմաստ և գրգռիչ հրատարակութիւնները և պիտի համոզուիք սիւրիահայութեան դէմ սարքուած նոր դաւադրութեան մը։

Տարիներ շարունակ Թիւրք Թերթեր աշխատեցան կասկածելի և վտանգաւոր ցոյց տալ հայերը Սիւրիացիներուն եւ ոտի չփախցուցին քաղաքական ծրագիրներ և Սիւրիոյ դէմ ուղղուած վտանգ փնտռելու հիւսիսային Սիւրիոյ մէջ հաստատուող փոքրաթիւ հայ գաղթականներու տեղաւորման մէջ։ Յաջողեցան մասամբ անոնք տեղացիներն ու տեղական Թերթերու մէկ մասը գրգռելով հայերու դէմ։ Արաբ Թերթերու մէջ ժամանակին հրատարակուած երեւակայական պատմութիւնները հայերու տեղաւորման և հայկական «օճախ»ի շուրջ, ամբողջովին բխած էին Թրքական աղբիւրներէ, Թիւրք փրօփաղանդիստներ համար։ Զուշացաւ սակայն տեղական Թերթեր հանտին համար։ Զուշացաւ սակայն տեղական Թերթեր հանտին համար։ Զուշացաւ սակայն տեղական Թերթերը հայերը տրամադրութիւն ունին Հիւսիսային Սիւրիոյ մէջ «օճախ» կազմելու։ Բացի այդ, հասկցան որ ամբողջ Թրքական սահմանին վրայ հաղիւ հոս ու հոն ցրուած 500—800 հայեր կը գտնուին, որոնք երբեք վտանգ մը չեն կրնար ըլլալ սահմանի վրայ։ Հետեւաբար, առաջին օրերուն խաբուած Թերթերը անդրադարձան իրենց սխալին վրայ և դադրեցուցին իրենց բանսարկութիւնները։

Այս անգամ Թիւրք Թերթեր սկսան տարբեր վրան-բաց սուտերով և յերիւրանքներով սկսնել Սիւրիոյ հայ գաղթականներով։ Խեղճ Վիտինեանը գաղանօրէն յօշոտելէ վերջ օտար նոնթիւնը։ Խեղճ Վիտինեանը գաղանօրէն յօշոտելէ վերջ օտար նոնթիւնը։ Մեծ Մարդ մը վրայ, ի լուր աշխարհի տարածեցին մեծագործ Թէ՝ նաւու մը վրայ, ի լուր աշխարհի տարածեցին մեծագործ Թէ՝ ծանօթ «մահափորձ»ը ծրագրուած և կազմակերպուած է Սիւրիոյ մէջ։

Հարկ չկայ քաղուածքը ընելու Թիւրք Թերթերու հակահայ անվերջ հրատարակութեանց, որոնք գրեթէ ամբողջութեամբ լոյս կը տեսնեն մեր Թերթին մէջ։ Ամէն մէկ գրութեան և յօդուածին մէջ մասնաւոր հիգ մը կայ ՁԱՍՍԵԼու համար սիւրիահայութիւնը։

Էնկիւրիի կառավարութիւնը, նեռածուներու վերջին սահմանափակման ծրագիրը պատրաստելէ և գործադրութեան դնելէ վերջ, իր կարգին ոկսաւ պաշտօնապէս սպառնալ և յայտարարեց որ Սիւրիոյ իր սահմանին վրայ պիտի հաստատուին զինուորական ատեաններ՝ դատելու և պատժելու համար մաքսանենգները և զօրաւոր պատնէշներ մաքսանենգութեան դէմ։

Դժուար չէ Թափանցել մեր անողոք թշնամիի ծրագիրներուն։ Թիւրքերը իրենց մեթոտիկ և դաւադրական աշխատանքներով երկու նպատակ կը հետապնդեն, առաջինը՝ կասկածելի և անրաղձալի ցոյց տալ հայերը քաղաքական և տնտեսական գետնի վրայ և երկրորդը՝ զօրացնել իրենց հարաւային սահմանները՝ զինուորական համախմբումներով եւ պատերազմական դիրքերու հաստատումով։

Ինչ ալ մտածեն Թիւրքերը և ինչ տեսակ ախորժակներ ալ ունենան, մենք շատ հաւանական չենք նկատեր որ անոնք օր մը կարենան գրաւել Սիւրիան։ իրենց այդ «ուխտ»ը, առանց բախելու հայկական զինուած ընդդիմութեան մը, ինչպէս կ'երևակայեն իրենք, անիրականանալի պիտի մնայ։ Սակայն առաջին պարագան կրնայ վտանգել մեր գոյութիւնն ու հանգիստը, եթէ արթուն չի գտնուինք և հակազդելու միջոցներ չի մտածենք։ Մանաւանդ այս օրերուն երբ Սիւրիան նոր վարչաձեւ պիտի հագնի և նոր օրէնքներ պիտի մշակուին, Թրքական դաւադրութիւնները կրնան լրջօրէն ՁԱՍԵԼ սիւրիահայութեան։

Շատ որոշ է այլեւս որ Թիւրքերը տենդոտ աշխատանքի ծածուած են մեր դէմ և մանաւանդ Հիւսիսային Սիւրիոյ սահմաններուն մօտ գտնուող հայութեան բնաջնջման համար։ Խորը պիտի չդնեն անոնք միջոցներու մէջ՝ յաջողցնելու համար իրենց հայաջինջ նպատակները։

Այս վտանգին առջև մենք պատրաստ եւ արթո՞ւն ենք։ կը նախատեսե՞նք ադիտաւոր հետանքը Թրքական գարշելի սադրանքներուն։

ԼԻԲԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

Խիստ Պատիժներ Չանցառուներուն

Մեր նախորդ թիւով հրատարակած էինք մարդահամարի վերաբերեալ օրինագծին գլխաւոր տրամադրութիւններ։ Խնդրոյն մեր ազգայիններու տեսակէտով կարեւորութեանը համար, այսօր կը հրատարակենք օրինագծին կարգ մը ուրիշ տրամադրութիւններ որոնք կը օգտակեն ուղղակի հայ կամ այլ գաղթականներու տեսերը։

Ահա կարեւոր կէտերը.

ա. Ամէն Լիբանանցի սպիտած է ստանալ անձնագիր մը (նուիրուս թեղթերեսի, carte d'identite)։ Օտարներու համար կամաւոր է ասիկայ (Յօդ. 22)։

բ. Մարդահամարի միջոցին բացակայ զտնուող կամ զանց առնուած ամէն անձ սպիտած է արձանագրուիլ իր վերադարձին մէկ ամիս յետոյ։

Նոյնպէս, արձանագրուելէ խուսափած ամէն անձ սպիտած է արձանագրուիլ մէկ ամիս պայմանաժամուն մէջ։ բայց այդպիսիները Յօդ. 27 ի մէջ նախատեսուած պատժոյ ենթակայ պիտի ըլլան (Յօդ. 23)։

գ. Թուրիայէ եկած Հայ Սիւրիանցի Բաղդէացի եւ Հէյլեն լոյն) գաղթականները սպիտած են իրենց բնիկ անձնագիրը (carte d'identite d'origine) ներկայացնել մարդահամարի պատասխանատուին, արձանագրուելու համար տոմարներուն մէջ։

Բայց 30 Օգոստոս 1924 թուականէն առաջ Լիբանանի հողին վրայ բնակութիւն հաստատած գաղթականները եւ բնիկ թրքախօսակ ըլլալով սոյն թուականին Լիբանանի հողին վրայ զտնուող ամէն անձ պիտի նկատուի Լիբանանեան հպատակ, համաձայն Բ. Գոմիսերի թիւ 2825 եւ 30 Օգոստոս 1924 թուականի որոշմանագրին։ Իսկ գալով սոյն թուականէն յետոյ Լիբանան եկած գաղթականներու եւ թրքախօսակներու, անոնք պիտի նրբանցնեն իբրեւ օտարներ եւ պիտի արձանագրուին օտարներու յատուկ տոմարներու մէջ, առանց յիշուելու ոեւէ հպատակութիւն, ի բաց առեալ այն պարագայէն թէ Լիբանանեան հպատակութիւնը ստացած են կանոնաւոր կերպով։

Անձնագիր չունեցող գաղթականներուն հանդէպ պիտի վարուի իբրեւ այս վերջին դասակարգի պատկանող օտարներ (Յօդ. 24)։

Սահմանուած պատիժներ

Ամէն անձ որ մարդահամարի տոմարներուն մէջ արձանագրուելէ հետու կը կենայ, որ կը մերժէ ընել պարտադիր յայտարարութիւններ, որ սխալ յայտարարութիւններ ընէ ուղղակի կամ ուրիշ անձի մը միջոցաւ, որ սխալ տեղեկութիւններ տայ իր ընտանիքին անդամներուն տարիքին վրայ, դատարան պիտի յանձնուի, ուր իր դատը պիտի վճռուի ուր օրուան մէջ։ Օրէնքի հակառակ գործողները պիտի դատապարտուին 15ե 50 սիւրիական ոսկի տուգանքի եւ մէկ շաբաթէն երեք ամիս բանտարկութեան, եւ կամ այս երկու պատիժներէ մէկուն միայն (Յօդ. 26)։

Միեւնոյն պատիժները պիտի գործադրուին մարդահամարի այն պատասխանատուներու նկատմամբ որոնք մեղադրանքի կամ ոչ նգրիթ արձանագրութիւններ կ ատարելով (Յօդ. 27)։

Մարդահամարի գործողութեանց միջոցին խոչոչութիւն յառաջացնող ամէն անձ պիտի դատապարտուի միեւնոյն պատիժներու։ Սոյն պատիժը պիտի ըլլայ բանտարկութիւն եթէ գեհի զտնուի խռովարար անձի վրայ։

Սոյն պատիժը կրկնապատիկ պիտի ըլլայ եթէ խռովութեան տեղի տուող անձը մարդահամարի գործողութեանց համար նշանակուած պատասխանատու մէկը լինի (Յօդ. 28)։

ՔՐՈՆԻԿ

ՈՐԲԵՐՈՒ ԿԻՐԱԿԻՆ

Անունը տխուր է, և թաղեալ։ Տխուր, որովհետեւ ան տեղ կը յիշեցնէ արիւնոտ երեկ մը, ապարդիւնութիւններով, ջարդերով, բնաջնջումի եղեռնով մը պատանդուած, քաղաքական, որովհետեւ ժամէն վեր բարձրանալու, անոր յաղթելու, տեւելու և ապրելու ազգային կամքին հուժկու մէկ արտայայտութիւն է։ Այդ կամքը արդէն իսկ գործնականացուցած է ինքզինքը ամենէն դժպիհ օրերու մէջ, որոնք մեր վերջին տասն և հինգ տարիներու կեանքը կը բնորոշեն։ Եւ ասոր ապացոյցը ան է թէ որբերու սերունդ մը ապրած է այդ շրջանին, և ազգային նաւաբեկութենէն վերապրող այդ խլեակներէն խոստմնալից, ուժով ու կարշեղ երիտասարդութիւն մը ծնած է։

Բայց մինչև ե՞րբ «որբերու կիրակին»։ Համանակին որբերու շաբաթագործում մը տեղի ունեցաւ։ Ամերիկայէն զրկուած գործիչներու կողմէ, և Հայկական Բրիտիի հսկող վիսիոնարութիւնը պաշտօնապէս խոստովանեցաւ, գոնէ ընդունեցաւ մէջ, մարդերու ընտրութեան մէջ իր խաբուած ըլլալը, արդիւնք ամապարանքի և տիրող պայմաններուն։ Այսօրուան «որբերու կիրակին» չհագորդելու Հ. Բ. Ը. Միութեան եռանդը հեռուէն կամ մօտէն կը յիշեցնէ մեզի, չհագորդումի այդ միևնոյն մտայնութիւնը։

Բայց ո՞ւր են որբերը և որո՞ւ պիտի ծախսուին «որբերու կիրակի»ի հաւաքուած դրամները։ Որչափ գիտենք, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, այսօր երկու որբանոցներ ունի, Մելգոնեանն ու Ռէյլեկեան-Սիսուանը, և այդ երկու որբանոցներուն ալ կեանքը ապահովուած է նուիրատուութիւններով։ Կիպրոսի Մելքոնեան որբանոցը պիտի շարունակէ իր գոյութիւնը, որովհետեւ ան որբանոց մը չէ, այլ որբերու վարժարան մը, ուր մեր որբերը Ձրի կրթութիւն պիտի ստանան։ Ստոյգ է, թէ այսօր այդ վարժարանն ալ լիովին չը համապատասխաներ մեր ակնկալութեան, բայց վերջապէս յոյս մը ունինք, թէ օր մը կարելի պիտի ըլլայ վիրաբուժական ճարտար գործողութիւն մը կատարել անոր հիանգ մարմնին վրայ, և փրկել զինքը իրեն սպառնացող փտախտէն։ Բայց ի՞նչ ըսել Պէյրութի որբանոցի, և անոր յատկացուած տարեկան 3000 3500 ոսկիի պիտանէի մասին։ Հոն այդ որբանոցէն ներս չափաւոր որբուհիներ միայն կան, և կրթական գործը դադրած է գոյութիւն ունենալէ։

Անցեալները, ընկերական հաւաքոյթի մը մէջ, բարեկամ մը որ տեսակցութիւն մը ունեցած է Բարեգործական մարմնի վարիչ պատուիրակին հետ հետեւեալը պատմեց.—

Այս տարի Եւրոպա ճամբորդութեան առթիւ պատեհութիւնը ունեցայ տեսնելու Գ. Վ. Մալէզեանի հետ։ Եւ մտածելէ յետոյ Պէյրութի որբանոցին համար վարուած գրամներուն ապարդիւնութիւնը, ըսի իրեն թէ Հաւելի լաւ գործ մը ըրած պիտի ըլլան փակել որբանոցը, և անոր յատկացուած գումարով, կա՛մ աղջկանց բարձրագոյն վարժարան մը բանալ, ձեմարանին համահաւասար ծրագրով, և կամ այդ գումարը յատկացնել նպաստընկալ վարժարաններու ապառնոց արդիւնաւորմանը համար։ Գ. Մալէզեան կը պատասխանէ իրեն.

— «Ձեզնք կրնար՞ որբանոցը փակել, որովհետեւ այն ազգայինները, որոնք այսօր հազար որբերու պաշտպանութիւնը ստանձնած են, վաղը իրենց վճռումները պիտի դարձնեն, եթէ որբանոցը փակենք»։

Ձէ՞ք խորհիր, թէ չափազանց յատկանշական ըլլայ Գ. Մալէզեանի պատասխանը։ Ըսելէ, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կը նախընտրէ հազար որբերու անունով նուիրուած դրամները յուժկտս վատնել, և լեցնել ասոր անոր կոկորդը, քան թէ հրաժարիլ հազար որբերու պաշտպան գտած ըլլալու սնափառութենէն։ Մենք վստահ ենք, թէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը լաւագոյն գործը ըրած պիտի ըլլար, եթէ անկեղծութիւնը ունենար այդ բարերարներուն հաղորդելու, թէ այսօր իրենց դրամները պարապ տեղը կը վատնուին թէ անոնք այդ դրամներով աւելի նպատակայարմար գործ մը տեսած պիտի ըլլան որբանոցը վերածելով բարձրագոյն վարժարանի մը, և կամ աւելի լայնօրէն նպաստաւորելով նպաստընկալ վարժարանները կամ նորեր բանալով։ Ակզատ ընելիք չունի Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, եթէ չ'ուզեր չահագործել անհատներու և հանրութեան իրեն հանդէպ ունեցած վստահութիւնը, որ արդէն նուազիլ սկսած է։

Թարգենք և արդիւնաւորենք «որբերու կիրակին», բայց պահանջենք որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը չարաչար չը գործածէ մեր վստահութիւնը, և մեր դրամները գործածէ բուն նպատակին։ Ընդունինք, թէ չափազանց շատ չանգործուած են արդէն այս ազգին լարի տրամադրութիւնները։

ԴԻՏՈՂ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

(Սեփ. Թղթակցութիւն)

Համիսլամական Համագումարը բացուեցաւ։— Աճխատութեանց բաժանում։— Ընդդիմադիրները։— Շաուքէթ Ալիի ջանքերը եւ յայտարարութիւնը։— Անհանդիստ միջադէպ։— Ոստիկանութեան միջամտութիւնը։— Լրագրողներու հարց։— Եւրոպիոյ քաղաքականը Երուսաղէմի մէջ

Երուսաղէմ, 8 Դեկտ.

Երեկ, երկուշաբթի, Օմարի մզկիթին շրջափակին կից «Ռաուտաթ էլ Մէարիֆ» իսլամական բարձրագոյն վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ բացումը կատարուեցաւ համիսլամական համագումարին, որու մասին մանրամասնօրէն նախորդ թղթակցութեամբս դրած էի։

Արդէն շաբաթէ մի՛վեր զանազան իսլամական երկիրներէն պատգամաւորներ և ներկայացուցիչներ ընկրված էին քաղաքս ժամանել՝ մասնակցելու համար սոյն համագումարին, որ կը կարծուի թէ մինչև ներկայ ամսոյս վերջը պիտի շարունակէ իր նիստերը, և ուսումնասիրելէ յետոյ օրակարգի վրայ դրուած հարցերը, որոշումներ պիտի կայացնէ՝ յետոյ յանձնելով զանոնք համագումարէն բխած գործադիր մարմնի մը՝ առ ի գործադրութիւն։

Համագումարը երեկուան ամբողջ օրը, ընդհարումներով, խորհրդակցութիւններու և կարծիքի փոխանակութեանց նուիրուած էր։ Քննուած և ճշդուած են պատգամաւորներուն պաշտօնագիրները, որմէ վերջ դիւանի և զանազան յանձնախումբերու ընտրութիւնները տեղի՛ունեցած են։

Դիւանի ընտրութեան պահուն պահ մը պահանջ դրուած է, որ համագումարին տեսակ ատենապետը Պաղեստինցի մը ըլլայ։ Այս հարցը թեր ու դէմ արտայայտութեանց տեղի տուած է, և միմիայն երեկուան նիստերուն համար ատենապետ ընտրած է Արաբ Գործադիրի նախագահ Մուսայ Բեազիմ փաշան։ Հաւանական է, որ կա՛մ այս ընտրութիւնը տեսական նկատուի և կամ ալ յաջորդական նիստերուն նոր անձ մը ընտրուի սոյն խիստ կարևոր պաշտօնին։

Նոյնպէս համագումարը իրեն համար Մնայուն նախագահ ընտրած է Մեծ Մուֆթիի Հաճ Էմին էլ Հիւսէյնին և չորս փոխ-նախագահներ՝ Պարսկաստանի, Եգիպտոսի, Եէմէնի և Նիւնճապի (Հնդկաստան) ներկայացուցիչներէն բաղկացած։ Այս վերջին վայրի ներկայացուցիչներէն Սըր Ճապալ Շահին վիճակուած է փոխ-նախագահութիւնը։

Ինչպէս որ նախորդով ալ յիշած էի, ներկայ համագումարն ալ զուրկ չեղաւ ընդդիմադրութեան արտայայտութիւններէն, և որոշ վայրերու մէջ ալ իր դէմ հանեց որոշ հոսանքներ և մղեց զանոնք գործնական քայլերու՝ ձախողցնելու համար սկսուած ձեռնարկը։

Այնպէս կը կարծուի թէ, այս արտայայտութիւնն է նաև արաբական մամուլին մէկ որոշ մասին ներկայ համագումարը կեանքի կոչուած է մի միայն Մեծ Մուֆթիին և իր շրջանակին ջանքերուն շնորհիւ, և պարզապէս կը հետապնդէ ու պիտի հետապնդէ իրենց «թաքուն նպատակներուն իրականացման ծրագիրը։ Այլև կը յայտարարուի թէ՝ համագումարին միջոցաւ Հիւսէյնիներու ընտանիքը կամ գերդաստանը քաղաքական և մշակութային դրամագլուխ չունելու կը ձգտի՝ առանց ազգային և կրոնական կենսական չափերը նկատի առնելու, ինչպէս նաև իրենցմէ դուրս գտնուող Նէյէյիներու, Թալիտիներու և այլ կարևոր ընտանիքներուն կարծիքները չջաչված ըլլալու։

Այսպէս, ներկայ համագումարը իրեն համար Ֆեսայուն նախագահ ընտրած է Մեծ Մուֆթիի Հաճ Էմին էլ Հիւսէյնին և չորս փոխ-նախագահներ՝ Պարսկաստանի, Եգիպտոսի, Եէմէնի և Նիւնճապի (Հնդկաստան) ներկայացուցիչներէն բաղկացած։ Այս վերջին վայրի ներկայացուցիչներէն Սըր Ճապալ Շահին վիճակուած է փոխ-նախագահութիւնը։

Ինչպէս որ նախորդով ալ յիշած էի, ներկայ համագումարն ալ զուրկ չեղաւ ընդդիմադրութեան արտայայտութիւններէն, և որոշ վայրերու մէջ ալ իր դէմ հանեց որոշ հոսանքներ և մղեց զանոնք գործնական քայլերու՝ ձախողցնելու համար սկսուած ձեռնարկը։

Այնպէս կը կարծուի թէ, այս արտայայտութիւնն է նաև արաբական մամուլին մէկ որոշ մասին ներկայ համագումարը կեանքի կոչուած է մի միայն Մեծ Մուֆթիին և իր շրջանակին ջանքերուն շնորհիւ, և պարզապէս կը հետապնդէ ու պիտի հետապնդէ իրենց «թաքուն նպատակներուն իրականացման ծրագիրը։ Այլև կը յայտարարուի թէ՝ համագումարին միջոցաւ Հիւսէյնիներու ընտանիքը կամ գերդաստանը քաղաքական և մշակութային դրամագլուխ չունելու կը ձգտի՝ առանց ազգային և կրոնական կենսական չափերը նկատի առնելու, ինչպէս նաև իրենցմէ դուրս գտնուող Նէյէյիներու, Թալիտիներու և այլ կարևոր ընտանիքներուն կարծիքները չջաչված ըլլալու։

Այսպէս, ներկայ համագումարը իրեն համար Ֆեսայուն նախագահ ընտրած է Մեծ Մուֆթիի Հաճ Էմին էլ Հիւսէյնին և չորս փոխ-նախագահներ՝ Պարսկաստանի, Եգիպտոսի, Եէմէնի և Նիւնճապի (Հնդկաստան) ներկայացուցիչներէն բաղկացած։ Այս վերջին վայրի ներկայացուցիչներէն Սըր Ճապալ Շահին վիճակուած է փոխ-նախագահութիւնը։

Ինչպէս որ նախորդով ալ յիշած էի, ներկայ համագումարն ալ զուրկ չեղաւ ընդդիմադրութեան արտայայտութիւններէն, և որոշ վայրերու մէջ ալ իր դէմ հանեց որոշ հոսանքներ և մղեց զանոնք գործնական քայլերու՝ ձախողցնելու համար սկսուած ձեռնարկը։

Այնպէս կը կարծուի թէ, այս արտայայտութիւնն է նաև արաբական մամուլին մէկ որոշ մասին ներկայ համագումարը կեանքի կոչուած է մի միայն Մեծ Մուֆթիին և իր շրջանակին ջանքերուն շնորհիւ, և պարզապէս կը հետապնդէ ու պիտի հետապնդէ իրենց «թաքուն նպատակներուն իրականացման ծրագիրը։ Այլև կը յայտարարուի թէ՝ համագումարին միջոցաւ Հիւսէյնիներու ընտանիքը կամ գերդաստանը քաղաքական և մշակութային դրամագլուխ չունելու կը ձգտի՝ առանց ազգային և կրոնական կենսական չափերը նկատի առնելու, ինչպէս նաև իրենցմէ դուրս գտնուող Նէյէյիներու, Թալիտիներու և այլ կարևոր ընտանիքներուն կարծիքները չջաչված ըլլալու։

Նոյնպէս

կրած և վիրաւորուած է «Քաչկուլ» թերթին խմբագիր - թղթակիցը, Վաֆտիթի պատգամաւորի մը Ֆուատա Թաքաւորին դէմ ըրած խօսքերուն փոխադարձած ըլլալուն պատճառաւ։ Ցիչեալ Վաֆտիթը, որ թերթերու տեղեկութեանց, ըսած կ'ըլլայ թէ Եգիպտոսը Բրիտանական սուլիններով է որ կը պաշտպանուի ներկայիս, և թէ ալ Ֆուատ թագաւորը հովիւէ մը տարբերութիւն չունի։ Թղթակից-պատգամաւորը կը հակաճառէ, և ահա կուու ու իրարանցում, որը պատճառ կը դառնայ որ Անգլիացի ոստիկաններ միջամտեն և խուզարկով մը զինուորական չրջափակը խուժեն։

Քանի մը իսլամ լրագրողներէ բացի, օտար լրագրողներ չեն մասնակցիր համագումարի աշխատութեանց։ Հաստատուած է մամուլի դրասենեակ մը, ուրկէ, դիմողներուն տեղեկութիւններ կը տրուին։ Հրէական մամուլը այս արգելքին դէմ է, և չգոհանար մամլոյ դրասենեակով միայն։ Համագումարին նախագահող մարմինը չուզէր, որ հրեայ լրագրողներ տեղեկութիւններ առնեն, այն պատճառաբանութեամբ թէ՝ անոնց նպատակը պիտի ըլլայ ամէն ինչ խեղաթիւրել և այլափոխել, և հանրութիւնը մոլորեցնել։

Համաձայն այս առաւօտեան լրագրական տեղեկութեանց, իբր թէ երէկ համագումարին մասնակցող պատգամաւորներուն գրքոյկներ ցրուած են, որոնք զանազան նրկարներ կը պարունակեն, հրեաները զինուած վիճակի մէջ ցուցնող, և այդ առթիւ այլևայլ գրութիւններ թէ՝ հրեաներու դէմ և թէ ալ ասոնք «զինող» կառավարութեան դէմ...։

Երբայական մամուլը այս առաւօտուն կը բողոքէր սոյն արարքին դէմ։ Անոնք կը կարծեն թէ հին հին պատմութիւններ է, որ կրկին երևան գալ ոկսած են...։

Համագումարը իր երէկուան նիստին ընտրած է զանազան յանձնաժողովներ, տնտեսական, մշակութային, սուրբ վայրերու պաշտպանութեանց և այլ աշխատութեան համար։

* * *

Երէկ, առաւօտեան կառախումբով, Եգիպտոսէն քաղաքս ժամանեց Թէոփիլոյ գահաժառանգ իշխանը, իր հետեւորդներով միասին, և իջևանեցաւ «King David» պանդոկը։ Կայարանի մէջ զինքը դիմաւորեցին, Մարզպանին կողմէ տնական քարտուղարը, Երուսաղէմի կառավարիչը, քաղաքապետը և այլ անձնաւորութիւններ։ Մեծ Մաքիֆին ալ ներկայացուցչի իշխանին, թէև իրեն համար պաշտօնապէս չէր եկած։

Գահաժառանգը երէկ իր հետեւորդներով պաշտօնապէս Ս. Յարութեան տաճարը այցելեց։

Քանի մը օր մնալէ և զանազան արքայարբ այցելելէ յետոյ, Թէոփիլոյ Թիւմաորթ իշխանը Եգիպտոս պիտի մեկնի։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Յ. Գ.— Համագումարին մասնակցելու համար, պայմանաւ որ ընդդիմադիրներուն պահանջներն ալ նկատի առնուին, Եգիպտոսէն երէկ քաղաքս ժամանեց Մուհամէտ Ալի փաշա։

ՆՈՅՆ

ՍԻՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՊԼՈՒԹԸ ԵՒ ԹԻՒՐՔԻԱ

ՀԱՅ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՉԵՏԵՂՈՒՄԸ

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻ ԵՐԿԱՅՆՔԸ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՉԷ

«Հիւմհուրիեթ» թերէ թերը կը գրէ այս վերնագիրներով։—

Գիտենք թէ, մեր հարաւային սահմանին Սիւրիոյ մասին վրայ ի՞նչեր կը պատահին։ Շատ մաքսանենգութիւն և քիչ կամ չատ անապահովութիւն։ Իրարու խառնուած այս երկու յոռի գործերը անտարակոյս պէտք է որ լուծում մը գտնեն։

Սահմանագլուխի վրայ պատահած այս կարգի դէպքեր արգիլելու համար, այդ սահմանին երկու կողմերը գտնուած կառավարութիւններու բարեացակամութիւնը պէտք է, որովհետև սահմանագլուխի դէպքերը եթէ մէկ կամ միւս կողմէ չքաջալերուին իսկ, այդ դէպքերը նուազեցնելու և վերջապէս արգիլելու համար երկու կողմերն ալ միևնոյն բարեացակամ ոգին և ջանադրութիւնը պէտք է ցոյց տան, որովհետև անհանգստութիւն պատճառող վիճակէ մը ոչ մէկ կողմ չի կրնար օգնուիլ։ Մինչև հիմա սահմանագլուխի դէպքերու առթիւ ըրածի կառավարութիւնէն այս բարեացակամութիւնը չտեսանք։ Ընդհակառակը, չկրցինք ազատիլ այն ենթադրութենէն, որ մաքսանենգութիւնը եւ անապահովութիւնը, պարզապէս պաշտօնական ձեռքերէ քաջալերութիւն կը գտնեն։ Զինք մոռնալու համար եղած ջանքերը անհակընալի մնալու դատապարտուած պատմական իրողութիւններէն մէկն է։ Հիմա ալ լսենք որ Միջագետքի և Սիւրիոյ ճակատագիրը թագաւորի մը անձին վրայ միացնելու համար ձեռքի տակէ եղած ջանքերու դրդապատճառին վրայ խորհելու հարկին մէջ կը գտնուինք։

Կը տեսնուի թէ չեն բաւած տակաւին, մեծ ազգերու կողմէ փոքր ազգերը իրենց քաղաքական նպատակներուն գործիք ընելով յառաջ բերուած հուրի և արեան հեղեղները։

Նախ խորհինք որ ի՞նչ կրնայ յառաջ գալ հայ գաղթականները մեր սահմաններուն վրայ մեր քիթին տակ զետեղելէն։ Զենք ուզեր միջամտել ուրիշ երկիրներու գործերուն, բայց չենք կրնար ալ չտեսնել և կամ տեսնելով չխօսիլ այն գործերուն մասին որոնք ուշ կամ կանուխ մեզի պիտի չհասցերգրեն։ Կարելի՞ է բարեկամական նկատել Թիւրքիայէ մեկնող հայ գաղթականները թրքական սահմանագլուխին երկայնութեամբ զետեղելու համար եղած փորձ։ Արդէն բարեկամական չեղող այս ընթացքը գոնէ քիչ մը մարդկային կողմ ունենար, ո՞չ, ան ալ չկայ, որովհետև Հայերը մեզի դէմ չարունակ անհանգստութեան տարբեր ըլլալու համար մեր սահմանագլուխներուն վրայ դնել՝ կը նշանակէ անոնց կեանքին հետ խաղալ։ Երբ մեր անդորրութիւնը խանգարող բոյնը քանիելու հարկադրուինք, պատսխանատու պիտի մնան անոնք որ այդ անդորրութիւնը խանգարելու նպատակով՝ կարգ մը մարդեր իրենց իբր գործիք ծառայեցին։

Բայց եթէ խորհուի որ ասոնցմէ միջազգային բարդութիւններ կըրնան ծագիլ, ատկէ ոչ միայն մենք, այլ ուրիշներն ալ պէտք է վախնան։ Երբ մեր գոյութեան կ'սպառնան, չենք կրնար վախնալ միջազգային բարդութիւններէ։ Ինչո՞ւ համար հայ գաղթականները մեր հարաւային սահմանին վրայ մեր քիթին տակը կը խոթեն։ Ինչո՞ւ չեն հաշուէր որ մեր սրտին դպած մէկ օրը, այդ մարդիկ ցիր ու ցան ու թշուառ վիճակի պիտի ենթարկուին։ Շատ լաւ կը հասկցուի որ այս պարագային գիտակցութեամբ շարժիլը՝ բացայայտ ոճիր մըն է Ա. հաւասիկ քանի որ ատենն է, կ'ըսենք։ Այս ոճիրը ոչ թէ մենք, ուրիշներն են որ կը գործեն։

Գալով Միջագետքը և Սիւրիան միևնոյն վեհապետութեան ներքեւ միացնելու ծրագրին, այս մասին ալ ոչ Միջագետքցիներու ոչ այ Սիւրիացիներու ըսելիք մը չունինք։ Արդէն մենք ոչ Սիւրիոյ, ոչ ալ Միջագետքի հետ գործ չունինք։ Միջագետքի յարգելի վեհապետը անցեալ տարի Էնկիւրի էր և ամէն ոք գիտէ թէ ի՞նչ անկեղծ սիրով և յարգանքով ընդունուեցաւ։ Միջագետքի սահմանագլուխէն երկարօրէն զրաժգոնելու պատճառ չունինք։ Բայց ձեռքի տակէ եղած այս փորձերուն նայելով, մարդ կը մտքի խորհելու թէ Սիւրիոյ սահմանագլուխի այս անդիսանութեան կ'ուզուի խառնել նաև Միջագետքը։

Միջագետքի և Սիւրիոյ յարաբերութեամբ, աւելի մեծ միութիւն մը կազմելու հեռանկարով այդքերը չլացնելու փորձեր կ'ըլլան։ Մենք մեր երկուսն եղբայրներուն՝ Սուրիացիներուն և Միջագետքցիներուն իրական երջանկութիւն և անդորրութիւն կը մաղթենք։ Անտարակոյս իբր յեղաշրջական ազգ, մեր երկուսն եղբայրները անկասելութեան կը փափաքին, քան թէ իրենց օտար լուծի տակ մնալը։ Ամէն ազգի և մասնաւորապէս մեր երկուսն եղբայրներուն համար կատարեալ և վերջնական անկախութեան կը փափաքինք միութիւն անկախութեան մէջ։ Այս ալ չատ աղէկ կը հասկընանք և նոյն անկախութեամբ կը փափաքինք։ Բայց կը տեսնենք որ օտար ձեռքերու մեր սահմաններէն անդին ըրած փորձերը մեր այս բաղձանքներէն հեռու, խառնայփոթ նպատակներ կը հետապնդին։ Ինչպէս ամէն խելք եւ խիղճ ունցող Արաբին ալ խելքը եւ խիղճը ճշմարտութիւնը եւ իրաւունքը տեսնելէ չպիտի դադրին։

ՄԵԾ ՄԱՐԴՈՅ ԽՈՒՆԱՐՀ ԾԱԳՈՒՄԸ

Զուիցերիական թերթ մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը հաղորդէ մեր ժամանակաշրջանի մեծագոյն մարդոց ծագման մասին։

Անոր քաղած տեղեկութեանց համաձայն, Հուվըր պայտագործի մը զաւակն է և իր ապարէզը սկսած է իբրև պայտագործի այկերտ։ Մաքսօնալտ դիւցազի նպարավաճառի մը զաւակն է և ծնած է նպարավաճառատան մէջ։ Գրիւնինկ գեղջուկ երկրագործի մը տղան է։ Մազարիքի հայրը կառապան էր։ իսկ մայրը՝ խոնարարուհի։ Տուվէր երկաթուղային այիատուորի մը զաւակն է։ Լավալի հայրը սղքատ մսավաճառ մըն էր։ Լենասանի այժմու ելմտական նախարարը Զասթրոպ, մինչև իր 45 տարեկանը երկաթագործ էր։

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

ՄԱՐԴԿԱՑԻՆ ՑԵՂԻ ՏԱՐԻՔԸ

Մարդկութիւնը քանի՞ տարեկան է, ահա խնդիր մը, որը պատճառ դարձած է բազմաթիւ հետազօտութեանց և գիտնականներու քանավէճերուն։ Անհեռացած քաղաքակրթութեանց նշխարները, նախապատմական շրջաններու թողուցած աւելի չատ հին հետքերը կը ցուցնեն թէ յիսուն, հարիւր, երկու հարիւր հազար տարիներէ ի վեր է որ մարդը կը բնակի եղեր այս աշխարհի վրայ։ Բայց, եթէ ուզուի աւելի հեռուները երթալ, այսինքն մինչև ծագման սկզբնաւորութիւնը, հետքը կը կորսուի ժամանակներու աղջամուղջին մէջ։

Մինչև հիմա գտնուած մարդկային ամենահին ոսկորները՝ մօտաւորապէս 250.000 տարի հնութիւն ունին։ Գիտութիւնը իբրև մեկնակէտ բռնելով՝ սոյն տուեալները կ'ընդունի թէ մարդը ի յայտ եկաւ մօտաւորապէս 800.000 տարի առաջ։ Բայց, ասիկա ստոյգ է, մարդիկ կան որ կ'ուրանան զայս։ Այլևայլ նկատումներ կարծել կուտան թէ մարդը գոյութիւն ունեցած է չատ աւելի առաջները, միլիոններով տարիներ առաջ զոր օրինակ, թէ այդ ժամանակաշրջանէն ի վեր, մեր ցեղը հասած էր սահմանափակ հողի մը թերևս կղզի մը վրայ հաստատուած քաղաքակրթութեան որդ ատիճանակէտ մը, և թէ բնական ազէտները բնաջինջ ըրած են սոյն մշակոյթը։ Այդ ազէտներէն ազատուողները ինկած կրնային ըլլալ բարբարոսութեան մէջ, և մարդկութեան դէպի կիրագոյն բաղդ մը դանդաղ վերելքը կրնար վերսկսած ըլլալ այդ կէտէն սկսելով։

Առենէ մ'ի վեր, այս գաղափարները օրըստօրէ սիրական դառնալ կ'երևին։ Անոնք կը յենուին մասնաւորապէս առասպելային հէքեաթներու վրայ, իբրև սկզբունք ընդունելով՝ թէ՝ մեր առասպելաձև հէքեաթ անուանածները երևակայութեան արտադրանք չեն, այլ չատ հին դէպքերու յիշատակները որոնք այլափոխուած են մեր ժամանակի ընթացքին։ Դիտ լ կը տրուի մանաւանդ որ գրեթէ բոլոր ազգերու մօտ յատերմ-ցած են միևնոյն հէքեաթները, և իրապէս ծանօթ է որ այդ հրէշները գոյութիւն ունեցած են. ատոնք թեւաւոր հսկայ մողէսներ (sauriens) էին որոնք կարէին երկրագունդի շրջանին (մ. թ. Epoque jurassienne երկրաբանական [illegible] մոլ) և անշուշտ նաև կաւճային շրջանին (Epoque crétacée) ատենները։ Բայց եթէ մարդը գոյութիւն ունի 800.000 տարիէ ի վեր միայն, ան չկրնար ժամանակակից ըլլալ այդ կենդանիներուն որոնք մեսաւ երկրորդական շրջանը քանի մը հարիւր միլիոն տարի հնութիւն ունի և կաւճային վաթսուն միլիոն տարի։

Ուստի, նշանաւոր գիտնականներ, ի մէջ այլոց Փրոֆ. Էդկա Ֆաքէ, ուսուցիչ Միւնիխի համալսարանին, չատ մեծ կարեւորութիւն կուտան հէքեաթներուն որոնց մէջ կը տեսնան այն փաստը թէ մարդը ընդհանրապէս կարծուածէն աւելի հին ծագում ունի, որովհետև եթէ հէքեաթներու ծնունդ տուող դէպքերու ականատես եղած չըլլար անիկա, հէքեաթները գոյութիւն չրպիտի ունենային։

Սոյն հէքեաթները զանազան տեսակ են և առասպելային կենդանիներու յուրջ չէ որ կը դառնան միայն։ Կարելի է ժառանգել ի մէջ այլոց Ատլանտիսը (Atlantide), այդ հսկաւոր հողամասէ որը ծովակուլ եղաւ իր բոլոր հարստութիւններով և իր բոլոր բարձր քաղաքակրթութեամբ։ Ազգեր կան նաև որ հին աւանդութիւններ ունին, փոխանցուած իրենց նախահայրերէն որոնք ապրած են այնպիսի շրջանի մը մէջ ուր Լուսինը չի կար։ Այդ ազգերը կը կոչուին նախալուսնեականներ։ Գիտնականները՝ յենուելով սոյն իրողութեան յորինեցին տեսութիւն մը, որուն համաձայն Լուսինը՝ որ առենք երկրէ հեռու մոլորակ մըն էր, քաշուած է եղեր երկրի կողմանէ մինչև որ կամաց կամաց մօտեցած է այն կէտին ուր մենք զայն կը տեսնենք այսօր։ Ուրեմն, ժամանակաշրջան մը գոյութիւն ունեցած կրնայ ըլլալուր մարդը հանդիսատես եղած է այս կերպարանաշրջման որ չէր կրնար առաջ չբերել Ատլանտիսի կարկէն տակնուվրայութիւններ։

Կարելի է բազմապատկել նման հէքեաթներու օրինակները։ Նմանօրինակ հէքեաթներ գոյութիւն ունին Պարսիկներու, Հնդիկներու, Պապիրոնացիներու և Եգիպտացիներու մօտ։ Կարգ մը ազգերու մօտ, բերնէ բերան կը կրկնուին «Թեւաւոր աստուածներու» պատմութիւնը, որոնք ծովերու հեռաւոր ծայրերէն իրենց բերին քաղաքակրթութիւնը և գիտութիւնը։ Մինթէ մարդ չիմացուիր խորհելու թէ անծանօթ տեղ մը, նախապատմական շրջանէ չատ առաջ գոյութիւն ունէին բարձր քաղաքակրթութիւններ որոնք պատգամաւորներ և գաստիարակիչներ ղրկեցին երկրի մնացած մասին վրայ մանկութեան վիճակին մէջ ապրող մարդկութիւն։ Բոլոր այս աւանդութիւնները առանձին մեծ փաստ մը չեն ներկայացներ։ Անէնքը միասին հաւաքուած, անոնք վրդովիչ են դառնալ։ Քանի մը տարի առաջ Ռիւկէն կղզին մէջ, կաւճային հողի մը մէջ գտնուեցաւ քար մը, զոր կարձեցին մարդկային քարացած (fossilisé) ուղղ մը։ Եթէ վարկածը ճիշդ է, սոյն ուղղին տէրը ապրած պիտի ըլլայ տասնեակ միլիոն տարիներ առաջ, եւ այսպէս հաստատուած պիտի ըլլայ թէ մարդկային ցեղը ընդհանրապէս կարծուածէն չատ աւելի հին է։

ԿԱՏԱՂԻ ՎՐԷԺ ՄԸ

Անցած օրերուն Հայիպ եկած է Քիւրտ Տպղի լեռներեն Խալիլ աղա եւ տղան Մուսաթֆա աղա։ Երեկոյեան պանդուկ վերադառնալու տեղ անոնց առջեւ եկած է Իզգեր աղա Քիւրտ մը եւ երկու զինակով գեղին փուած է հայրն ու որդին։

Խալիլ աղա անցած տարի սպանուած էր Իզգեր Քիւրտ Մինան աղան։ Ոճրագործը, հակառակ ոճրի հրապարակաւ գործուած ըլլալուն, կրցած է փախչիլ։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊՍԱԿԻ ՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՁՆՈՂԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԿՆԱՐԿ

Մինչև 1917 թուականը, Ռուսիոյ մէջ ամուսնութիւնը կը նկատուէր բացարձակապէս կրօնական գործ մը։ Այդ թուականէն ասդին երկիրը հիմնովին անցած ըլլալով հաստատարարական դրութեան տակ, ամուսնական պայմանները ալ հիմնովին փոխուեցան։

Զուիցերիոյ մէջ 1874 Դեկտեմբեր 24ի Դաշնակցային Օրէնքը ամուսնութիւնը վերցուց կրօնական ամէն օրինաւորութենէ։

Միացեալ Նահանգներու մէջ, մանաւոր կարգ մը պարագաներէ դատ, իրաքանչիւր նահանգ ունի ամուսնութեան յատուկ առանձին կանոնադրութիւն, ուր սակայն տիրող ընդհանուր ոգին է երկու կողմերու փոխադարձ հաւանութիւնը։ Բացի Արժանթինի մէջ ուր 1888ի օրէնքը և Պրազիլիոյ մէջ ուր 1890ի օրէնքը թոյլատրեցին քաղաքային ամուսնութեան կիրարկումը, Հարաւային Ամերիկայի մնացեալ հանրապետութեանց մէջ ամուսնութիւնը ի զօրու է միայն եկեղեցական-կանոնական օրէնքով։

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ մէկ կարգախօս միայն կայ, ընտանիքի մըշտընջենաւորումը, ահա նպատակ մը՝ որուն պէտք է ձգտի ամէն Զինացի։ Տարիներէ ի վեր պաշտօնական զանազան վիճակագրութիւններ երևան կը բերեն որ ինչ ինչ ժողովուրդներու և մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ բնակչութիւնը կը նուազի։ Իսկ այս երևոյթին դէմ, ինչպէս բոլորնք, կայ Զինաստան՝ ուր բնակչութիւնը չարունակ կ'աճի, ապշութիւն պատճառելու աստիճան։

Այս պատճառները, կ'ըսէ Զին Մանտարէն *) La-Chao-Pee, ըստուգի՛ւ ա՛նչափ բազմաթիւ են որ անկարելի է մի առ մի թուել զանոնք. անոնցմէ տասը հատ պիտի յիշենք հոս, 1. Որդիական մեծարանք, չինական տեսակէտով որ կը հարկադրէ սերունդը մտնելու։ 2. Անգամակ մեռնելու անպատուութիւնն ու վիշտը. 3. Ամուսնութեան բնծայուած կարևորութիւնը. 4. Ցանկանալ որդեգրում. 5. Ազգիկներու անժառանգութիւնը. 6. Զինուորներու ամուսնութիւնը. 7. Նախանկան նիրհելու գաղափարը եւ ժամանութիւնը. 8. Ժողովուրդին պարզակեր և ցակաւ ապէտ կեանքը. 9. Բազմակնութիւնը. և 10. Ամուսնալուծումի ամբութեան պատճառաւ։ Այս պատճառները յաջորդաբար քննուած են ըստ Մանտարէն Լի-Շաօ-Բէի։

1.— Ըստ Կոնֆիւկիոսի,*) որդիական մեծարանքը առաքինութեան հիմն է. երեք ոճիրներ կան այս առաքինութեան դէմ որոնց մէջ ամէնէն ծանրը զաւակ չունենալն է։ Հետևաբար, ամէն ոք, չուզելով իր յանցապարտ նկատուիլ, նախընտրաբար կը փափաքի զաւակ մը ունենալ։ Եթէ որդիական մեծարանքը Կոնֆիւկիոսի բարոյականին առանցքն է, Զինացիին համար ամէն բանի հիմը ընտանիքն է, ո՛չ թէ օրէնքներու չնորհիւ ազատագրուած արդի ընտանիքը, այլ հինաւուրց ընտանիքը իր պետին բացարձակ տիրապետութեան տակ։ Հայրը բացարձակ կերպով կ'իշխէ իր տան մէջ, ինչպէս կառավարիչը իր նահանգին մէջ։ Իր կեանքի առային օրէն ընտելացած ըլլալով ընտանեկան հրապատակութեան, մարդ վարժուած կ'ստանայ ամէն տեսակ հրնազանդութեանց։ Զինաստանի մէջ ընտանիքը տեսակ մը աշխարհ է ուր կը կազմուի քաղաքացին։ եւ ուրիշէ անիկա դուրս կ'ելլէ անջընջելի գրոշմով մը։

2.— Անգամակ մեռնիլը Զինացիի մը համար անպատուութիւն է և վիշտ։ Ասոր պատճառներն են՝ նախ մահուրէ յետոյ ընծայուած պաշտօնական պատիւները։ Զինուէ մէջ երբ զաւակ մը հանրային պատիւներու հանի, կայսրը կրնայ միևնոյն ժամանակ հրամայել որ պատիւներ ընծայուին իր մեռած նախահայրերուն, ի յարգանս այս զաւակին։ Այս պատճառաւ է որ ամէն Զինացի կը փափաքի զաւակ մը ունենալ ոլպէսզի իր մահէն յետոյ այսօրինակ պատիւներու արժանանայ։ Այս պատիւը հանդիսաւոր կերպով կ'ընծայուի սէն մի ընտանիքի նախահայրերու մեհեանին մէջ, իրաքանչիւր մեռեալի ոգին ներկայացնող պնակիտին վրայ։ Եւ կենդանի սերունդները պարտաւորեն տարին քանի մը անգամ անոնց մատուցանել տեսակ մը աստուածային պաշտամունք։ Երկրորդ պատճառն է մեռեալներու և ժամանդ նախահայրերու մատուցուած պաշտամունքը։ Այս պաշտամունքը կը պահանջէ որ զաւակ մը խնամ տանի անոնց ոգիներուն համար։ Այսպէս, ամէն տարի, Զինաստանի մէջ, ապրիլ ամսուն մեռեալներու յիշատակին նուիրուած տօներ կը կատարեն։ Ամբողջ ընտանիքներ իրենց ամէնէն գեղեցիկ հագուստները հագած, լուրջ երեսոյթով մը քաղաքէն դուրս կ'երթան այցելելու ընտանիքին գերեզմանները, որոնք այս առթիւ մաքրուած ու յարդարուած կ'ըլլան։ Այս տօնին գլխաւոր նպատակն է կրօնական յարգանք մը ընծայուիլ նախնիներուն։

*) Մանտարէնը Եւրոպացիներու կողմէ Զինաստանի հանրային պաշտօնատարներուն տրուած տիտղոս մըն է։ Մանտարէններու միջև երկու խաչոր դասակարգ կը նշմարուի, քաղաքային և զինուորական, որոնց իւրաքանչիւրը կը պարունակէ ինը գլխաւոր, և ասոնց ամէնն ալ կը բաժնուի երկուքի։ Այս տիտղոսները կը համապատասխանեն մեր կամ եւրոպական պաշտօնական, վարդապետ, մագիստրոս եւ այլն տիտղոսներուն։

*) Ֆունկ-Զէու կամ Ֆունկ-Ֆուզէու, իմաստասէր, պատմագէտ և պետական մարդը ծնաւ 551 թուականին, Քրիստոսէ առաջ, Լու թագաւորութեան մէջ, ուր հայրը կառավարիչ էր։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱԶԴԱԿԻ» — ԹԻՒ 62

ՆԱՋԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ԴՐՕՇԱԿ ՔՕՄԻԹԷՆ ՍՊԱՌՆԱԳԻՐՆԵՐ ԿԸ ԶՐԿԷ ՀԱՅ ՀԱՐՈՒՍՏՆԵՐՈՒՆ

ՏԷՐՎԻՇԻ ՏԱՐԱԶՈՎ ՀԱՅ ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԸ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻ

ՔԱՀԱՆԱՆ ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ ՍՄԵՆ ԲԱՆ

Քանի մը օր վերջ Տիգրան Գարակէօզեան, Մաքսուտի գաւառ Սեպուհ և Մահմուտ Ալի փաշի խանին մէջ վաճառատուն ունեցողներէն Անտոն Հաճբեան էֆէնտիներ առտուն կանուխ նորէն տունս գալով զիս այցելեցին։ Անոնց քով ոչ դոյն մնացած էր ոչ ալ կորով. դէմքերնին լէմոնի պէս դեղնած էր։ Մանաւանդ Մաքսուտի աղան Սեպուհ վախէն կը դողար և նոյնիսկ բառ մը արտասանելու չափ կարողութիւն չունէր։ Տանս մէջ ըլլալով հանգերձ, կարծես թէ զիրենք հետապնդող մը ըլլար, չարունակ կը դառնային և իրենց ետևը կը դիտէին։

Այս տեսակ այցելութեանց վարժուած ըլլալով, զիրենք հանդարտեցնելու համար ըսի.

— Դիտեմ, կ'սպառնան և ձեզմէ դրամ կուզեն. եթէ քօմիթէին մէջ չի մտնէք և իրենց ուզած դրամը չտաք. Ձեր մահավճիռը տրուած ըլլալը կը հաղորդեն, չէ՞։ Մի՛ վախնաք. ձեր մարդին անգամ չեն կրնար դպիլ։ Այս թէպէտ մեր քանի մը պաշտօնեաները զարկին, բայց անոր փոխան 70-80 հատ քօմիթէէրներ ձերբակալուեցան։ Մնացածներուն ալ հետքերուն վրայ ենք արդէն։ Որքան ատեն ես գապիէ նաղբրը եմ, այդ քօմիթէի ցանցին չուտէ՞ ան ալ չի պիտի տայ։ Այս ամբողջ սրտովս կը խօսիմ։ Եթէ զիս ալ զարնեն ան տարբեր։ Ամէն պարագայի տակ մի նեղուիք և պատմեցէք ձեր դիտուն եկածները։

Իմ այս խօսքերուս և իրենց հրամցուցած մէյմէկ դաւաթ լեմոնատները խմելէ վերջ քիչ մը հանգստացան։ Տիգրան տրխուր ձայնով մը պատմեց.

— փաշա, երէկ գիշեր տղաքներուս և ընտանիքիս հետ սեղան նստած էինք, երբ դուռը զարնուեցաւ։ սպասուհին բացաւ դուռը։ Մէվլէվի տէրվիշի տարազին մէջ պահուած մարդ մը սպասուհիին հարցուց. «էֆէնտին տո՞ն էն։ Սպասուհին «այո, կը ճանչէ» պատասխանած է։ Ասոր վրայ սպասուհիին նամակ մը տուած է և գացած։ Դեռ սեղանէն ելած չէինք բարձրանալ։ Նամակը տուաւ։ բացի։ պատուները բերանս մնացին, ահա՛ հրամայեցէք առէք։

ՔՕՄԻԹԷՃԻՆԵՐԸ ԴՐԱՄ ԿՈՒԶԷԻՆ

Այդ նամակը Դրօշակեան քօմիթէի կնիքով կնքուած էր։ Տիգրան Գարակէօզեան էֆէնտիէն 250 ոսկի կուզուէր և չորուած պարագային անմիջապէս մահուան դատապարտուիլը կը յայտարարուէր։ Սեպուհէն և Անտոն Հաճբեան էֆէնտիներէն ալ նոյն նոյնչափով դրամ կուզէին։ Անոնց ալ բերողը մէկ մարդ մը տարազով մարդ մըն է եղեր։ Բոլորն ալ երեկոյեան ատենները բաժնուած էին։

Դիրերը միևնոյն ձեռքէ եկած էին և հայերէն լեզուով գրուած։ Նամակները առի և այցելողները քիչ մ'ալ խրախուսելէ և իրենց ցոյց տուած հաւատարմութիւնը գովելէ վերջ, ճամբեցի։ Դացի նախարարութեան պաշտօնատունը։ Դեռ հազիւ թիկնաթոռս վրայ նստած էի, թիկնապան մտաւ ներս և յայտնեց որ ոստիկանական տնօրէն Հիւսնի պէյ անմիջապէս զիս տեսնել կուզէ։ Անմիջապէս ներս առի։

Հիւսնի պէյ ըսաւ.

— Փաշա, գաղտնի ոստիկաններ մէվլավի տէրվիշ մը բռնած են. կասկածելի կը տեսնուի, որովհետև իր բնակած վայրը չէ ըսած. անունին Մէհմէտ Հրիզը ըլլալը կըսէ. ինքնուրոյն թուղթ ուզեր են, քովս չէ, ըսեր է։ Վերջապէս հայ ըլլալը հաստատուած է։ Ես պաշտօնատեղիս երթալու ատեն ձերբակալած են։ Փոխանակ ասանձին քննութեան ձեռնարկելու անգամ մը ձեր վեճութեան լուր տալ ուզեցի։

Հիւսնի պէյին պատասխանեցի.

— Շատ լաւ ըրած էք. ես գիտեմ այդ մէվլավի տէրվիշը։ Դիպուածը չատ օգնեց մեզի։ Այս տէրվիշը քօմիթէի սպառնագիրները բաժնելու պաշտօնը ունի։ Անցած գիշեր դեռ երեք տուներ բաժնած է այդ նամակներէն։ Հիմայ կանչեցէք և հարցաքննենք։

ՈՎ ԷՐ ԱՆՑԻ ՏԷՐՎԻՇԸ

Տէրվիշը բերին։ Երկայնահասակ, կապոյտ աչքերով, կլոր մորուքով մարդ մըն էր։ Ես կը մտածէի թէ՝ ո՞ւր տեսեր եմ այս մարդը։ Այո՛, այս գէմքը, այս աչքերը տեսած եմ, բայց ո՞ւր և ե՞րբ։ Հին և նոր քօմիթէճիներէն չատերուն լուսանկարները պահուած էին. մանաւոր ալպոմի մը մէջ կը պահէի գանոնք։ Առի ալպոմը և քննութեան սկսայ։ Հա... ահա գտայ. հագուստը օրքան ուզէ թող փոխուի, դէմքը ինչ երեսոյթ որ ուզէ թող առնէ. աչքերը միևնոյն աչքերը են։ Աչքերու վկայութիւնը ոստիկանական գործերու մէջ չատ կարևոր են։ Այս մարդը Սկիւտար կը բնակէր. անունը Իօրնէքլի Յովհաննէս էր։ Սկիւտարի Հնչակեան քօմիթէի թեկնածութեան և միջամտութեան չնորհիւ քահանայութեան մտած էր։

Լուսանկարը առնելս դրի և դէմս գեցող սէվլավի չէյիրը լաւ մը դիտեցի և ըսի անոր.

— Պօնուր քահանայ Խաթ էֆէնտի. ինչպէ՞ս էք. կ'երևի դուք ալ երբեմն քահանայի և երբեմն ալ տէրվիշի տարազով պտտիլը կը սիրէք.

— Ես Խաթ քահանան չեմ. էլ համաուլլահ միւսլիման եմ.

— Էհ՝, այդպէ՞ս է... բայց դուք Իօրնէքլի Յովհաննէսին ալ չատ նմանութիւն ունիք. (պատկերը ցոյց տալով) ահա նայեցէ՛ք, չէ՞ք նմանիր.

— ...

— Բայց, պատասխանեցէք, գործերս չատ են և կարևոր։ Դուն ալ անչուշտ գործ ունիս. անցած գիշեր Տիգրանի, Սեպուհի և Հաճբեանի տարածդ այս գրութիւններէն դեռ քիչ ունիս ցուցէ. ուրեմն ժամանակ չանցնենք. չուտով պատասխանեցէք։

— Այլևս տալիք պատասխան մնա՞ց. ամէն բան գիտէք արդէն. այո ես Օհանէսն եմ, Խաթ քահանան.

— Բոլոր Մարդար էֆէնտին սպանող Խաչիկը եկեղեցիի մէջ պահողը դուն չե՞ս.

— Այո, ես եմ, բայց ինձմէ աւելի Խաչատուր և Արքէն քահանաներն էին զայն պահողները. ես դեռ քանի մը ամսուան քահանայ եմ, մինչդեռ անոնք չատ հին են.

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՃԱՆԻԿԵԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՅՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Ցունական «Profession» բերթը կը գրէ.—

Թօմանիա շրջանաւին վրայ Հըրանդ Ճանիկեանի ինքնասպանութեան եւ կամ սպանութեան ցաւալի միջադէպի մասին, հայ զօրավար Թորգոմի կողմէ «Էսթիա» թերթին գրկուած նամակը առիթ կուտայ որ հեղինի հասարակութիւնը աւելի լայնօրէն տեղեկանայ դէպքին։

Ասկից 15 օր առաջ զուիցերիական «Ժուրնալ տը Ժընէվ» թերթը կը հաստատէր թէ Ճանիկեան ինքնասպան չէր եղած այլ թիւրք ոստիկանութեան կողմէ սպաննուած, Պօլսոյ նաւահանգիստին մէջ։

Նոյնը կը հաստատէ նաեւ զօր. Թորգոմ. սակայն կերեւայ թէ զօրավարը կանգիտանայ որ թիւրք «Ճիւմհուրիէթ» թերթը հազիւ թէ «Ժուրնալ տը Ժընէվ»ի վերոյիշեալ թիւը կ'ստանար, դիմած է Էնկիւրիի ռումէն դեսպանին եւ անկէ ստացած յայտարարութիւնները հրատարակած է։ Ռումէն դեսպանը հերքած է դէպքախտ հայուն թիւրք ոստիկաններու կողմէ խեղդամահ եղած ըլլալը։

Ամէն պարագայի, տրուած ըլլալով որ, հեղէն ոստիկանութիւնը ան անուղղակիօրէն կրնայ ամբաստանուիլ եղծարկութիւն, քաղաքակիրթ աշխարհի առջեւ, իբր անմիջ մը տեղական ըրած ըլլալուն համար, կը կարծենք որ հարկ է ճշդորոշել այս ցաւալի խնդրին մէջ ունեցած դերը, որովհետեւ կրնայ ըլլալ որ խնդիրը տակաւին շարունակութիւն ալ ունենայ տարմտուլին մէջ։

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋԱՅԱՆ

«Նոր Օր» 4 Դեկտեմբեր թիւին մէջ կը գրէ.—

Մեզ կը տեղեկացնեն թէ Ներքաղթի արձանագրութիւնները չոր.բերշաթի աւարտած են։ Արձանագրուած են մօտաւորապէս 5 — 6000 հոգի։ Այս ցանկերուն մէջ մաքրագործում պիտի կատարուի եւ հաւանական է որ երկու հազար հոգի դուրս հանուին տեղ տալու համար Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ գաղթականներուն, որոնց թիւը երկու երեք հազար է։

Տակաւին առաջին կարաւանին մեկնումի թուականը որոշուած չէ։ Առանց սխալելու կարելի է ըսել թէ գաղթականները Հայաստան պիտի հասնին Դեկտեմբերի վերջին օրերը։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱԾՆԵՐՈՒՆ

Փարիզէն կը տեղեկացնեն թէ Բարեգործականի վարչութիւնը դիմում կատարած էր Միջազգային Կարմիր Խաչի Յանձնախումբին, որպէսզի Հայաստան ներգաղթողներու մանուկներուն համար տաք հագուստեղէն տրամադրուի։ Կարմիր Խաչի Կեդրոնը մանուկներու հաւանական թիւը հարցնելէ յետոյ, հաղորդած է թէ 1800 ծրարներ պատրաստուած են, որոնք պիտի ապահովեն մանուկ ընտանիքներուն, երբ անոնք շոգենաւ նստին։

Այս տեղեկութիւնը Բարեգործականի կեդրոնէն հաղորդուած ըլլալով Պ. Շահվերտեանին, վերջերս հեռագրով կը խնդրէ որ տաք հագուստեղէն եւս ապահովուի մարդոց եւ կիներու համար։

ծայել մեռեալներուն՝ որոնց գերեզմանին առջև կը նստի բեն խոզ. ծուկ և թոչուններ, գինիի գաւաթներ պարպելով և խունկ ծխելով։ Կը կարծուի թէ մեռեալներու ոգիները կը հանդարտին իրենց գերեզմանին առջև կատարուած այս արարողութիւններէն, և մինչև իսկ Զինացիք այնպէս կը հաւատան որ եթէ այս արարողութիւնները դանց առնուին, այդ ոգիները «էլ Ճաշցոներու տուներ կը յաճախեն ըստ էպ։ Ընդհակառակը այն ոգիները որոնց պատշաճ խնամքները կը տարուին, կրնան բարերար դեղեցութիւն մը ներգործել ընտանիքին վրայ։ Հոգ կը տարուի որ մեռեալներու ոգիները առանց սրնունկի չմնան, և չրջապատուած ըլլան ուրիշ կարևոր առարկաներով. գրամի ձև ունեցող ոսկեգոյն և արծաթագոյն թուղթ կ'այրեն որպէսզի այս գրոչմածները ծուխին մէջէն անցնելով, այս տեսակների աշխարհէն երթան անտեսանելի աշխարհ մը և հոն հաստատուն մնաղորներու փոխուին։

Հալէպ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԵՊՍԿ.

(14) (Շար.)

ՀԱՅ ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՄԸ ՄԵԾ ՊԱՐՈՒՀԻ ՄԸ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ

Վերջերս հետաքրքրական դատաբարութիւն մը տեղի ունեցած է Բարիզեան դատարանի մը առջեւ։

Տօլի Տիուրի,այլ անուամբ Կոմսուհի Քափրլէ տը Պուզուէն, որ կը յաւակնէր թէ արժանաւոր մրցորդն է հռչակաւոր սեւամորթ պարուհի Ժօզէֆին Պէյքըրի, կը հրաւիրուի Փարիզեան մեծ հաստատութեան մը կողմէ, ապացուցանելու համար թէ իբրեւ պարուհի անոր չափ արժէք ունի։ Սակայն առաջին փորձէն վերջ Տօլլի Տիուրի կը ճանաչուի։

Արդ, կոմսուհի-պարուհին դատ բացած է, 80000 ֆր.ի հատուցում պահանջելով։ Պաշտպանութիւնը ըստանձնած է հայ փաստաբան մը, Սթամպուլեան, որ ինչպէս կը գրէ «Մաթէն», սրամիտ եւ աղուոր հաւով մը պաշտպանեց Ժօզէֆին Պէյքըրի մրցակցուհին.

Հակառակ որ փաստաբանը յայտարարեց թէ Փարիզեան հաստատութիւնը յենլով իր պայմանագրութեան վրայ, իրաւունք ունի անբաւարար նկատելու Տիուրիի ընդունակութիւնները։ Դատը կը շարունակուի։

ԱԾԵԼԻԻ 32 ՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐ

Վիեննայ (Ֆրանսա) կը հեռագրեն թէ գիշեր ասեն ամուսինին բացակայութենէն օգտուելով երկու գողեր գիշերանց մտան տիկին Լուսարեւեանի բնակարանը եւ սեղեցին զայն որ դրամին տեղը ցոյց տայ իրենց։

Կինը յայտնեց որ դրամ չունին, ասոր վրայ գողերը ածելիի 32 հարուածով վիրաւորեցին խեղճ կնոջ բերանը, որ կատարեալ մարդիրոսութիւն մը կրելով հանգերձ, կը շարունակեր կրկնել թէ դրամ չունին։ Գողերը վախնալով որ ամուսինը վրայ կը հասնի ձգեցին փախան։ Կնոջ գիշերին ամուսինը տուն դառնալով կիներ մարած գտաւ գեսենին վրայ։

ՀԱՅԵՐԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ցունասանի հայ գաղութը կը ներկայացնէ հեռեւեալ վիճակագրական պատկերը։

Հին ու Նոր Ցունասանի մէջ կ'ապրին մօտ 35 հազար Հայեր։

Աքենի քաղաքին ու շրջանին մէջ գտնուող հայոց թիւը կը հասնի 12 հազարի։ Սքենիի շրջանին հայերը մեծամասնութեամբ կը բնակին չորս գլխաւոր գաղթականներու մէջ։ Ասոնցմէ Ֆիֆս ունի 4 հազար հայ։ Նեա Ֆոչիոս կը պարունակէ 5,500 հայ։ Լիբազմա եւ Սինգրու ալ կը բռնագրաւեն մօտ 2,500 հայ։ Հատուկոտոր հայեր կը գտնուին նաեւ Լավրիոն—Քամարիցա, Ամարուսի,Վալօ, եւ Քալամաքի։ Փաբրաս կը պարունակէ մօտ 100 տունէ բաղկացած հայութիւն մը։

Սելանիկի մէջ եւ շուրջը կը գտնուին 6,500 հայեր։ Ասոնցմէ մաս մը կ'ապրին գաղթականներու մէջ։ Սելանիկի մէջ, ազգային վարժարանէն զատ կայ նաեւ Կիլպէնկեան կրթական հաստատուած վարժարանը, ուր ձրիօրէն կ'ուսանին աղախներ։ Դպրոցներ կան նաեւ Սելանիկի շրջանակին պատկանող Գէս Զինար, Խարիլաու, Հարման Քէոյ եւ Թէնեէ Մահալլէսի կոչուած վայրերուն մէջ։

Տրամա ունի 1,200 հայ։ Ասոնցմէ մօտ երկուհարիւր հայ կիներ եւ աղջիկներ կ'ասխատին ծխախոտի գործարանների մէջ։ Տրամայի շուրջը գտնուող Գավալա, Բանցիի, Տեսէ Ադանի, Կիւմիւլինայի եւ Տիմոթէֆայի մէջ եւ շրջակաները կը գտնուին մօտ հազարական թիւով հայեր։ Նոյն շրջանակին պատկանող Սերեզի հայ բնակիչներուն թիւն է 400։ Սերեզ ունի իր մանկապարտէզը։ Տրամա,Գավալա, Բանցի, Կիւմիւլինա եւ Տեսէ Ադան ունին իրենց ուրոյն դպրոցներ։ Այս շրջանակներուն մէջ կան մօտ 800 որբեր, որոնք կը գրպղին ծխախոտամթակութեամբ եւ բանուորութեամբ։

Ցունասանի այլ քաղաքներուն ու գիւղական վայրերուն մէջ եւս բնակութեան համար ցրուած են բազմաթիւ հայեր։

Կրեսէ կղզիին մէջ կը գտնուին 800 հայեր։ Ասոնցմէ 600ը կ'ապրին Քանտիայի, եւ 200ը Էրեքիմնոյի մէջ։ Կրեսէի հայերը ունին դպրոց ու եկեղեցի։

Հին Ցունասանի հայ դպրոցներու ուսանողներուն թիւն է երկու հազար հինգ հարիւր։ Իսկ Նոր Ցունասանի հայ վարժարանները ունին երկու հազար աշակերտներ։

Աքենի Հայերը ունին Ազգային խառն Վարչութիւն մը։ Իսկ Սելանիկի մէջ հաստատուած է Հայոց Թեմական Խորհուրդը։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ ԵՒ ՎԱՐԶԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՎԱՐՁԱԿԱՆԸ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ

Կը տեղեկանանք որ 15 օրէ իվեր Լիբանանի Ազգ. Վարչական Ժողովի եւ կաթողիկոսարանի միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւնը, սահմանադրական եւ իրաւական խնդրոյ մը առթիւ, որու հետեւանքով Վարչութիւնը իր հրաժարականը ներկայացուցած էր Վեհափառին, կարգադրուելու վրայ է։

Կարգ մը նկատառութիւններով 15 օրէ իվեր չուզեցինք հրատարակել Վարչական Ժողովի պատճառաբանեալ հրաժարականը և այլ մանրամասնութիւններ, դեռ այժմ ալ մեզի կը վերապահենք այդ մանրամասնութիւնները,նկատելով որ առնոյ ազգային եւ հոգեւոր հեղինակութիւնները նեմացնելու բնոյթը կը կրեն։

ԱՐԺԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔ ՄԸ

«ԲՈՂՄԱՎԷՊ» հանդէսի խմբագիր՝ Հայր Եղիա Փէչիկեան, ինքնաբերաբար հեռեւեալ տողերը գրած է Տ. Արտաւազդ Եպիսկ.ի, անոր թերթիս մէջ հրատարակել սկսած «Ամուսնութեան եւ պսակի Ս. խորհուրդը» յօդուածաշարէին առթիւ.—

...։ Վերջերս ուրախութեամբ կը հեռեւիմ Ձեր ուսումնասիրութեան ամուսնութեան մասին.վստահեմ որ մեր հին աւանդութեանց ու սուրբ հաց հոգւով միաց պիտի բարձրացնէ ամուսնութեան սրբութիւնն ու անհակեցութիւնը։ ուսկից կախուած է ընտանիքի սրբութիւնն ու երջանկութիւնը, ընկերութեան եւ հաղթակերթութեան կեանքը։ Եւ ընտանիքի լուծումը, լուծումն է ընկերութեան եւ հաղթակերթութեան, եւ գուռ՝ ամէն անչի եւ անբարոյականութեան, անոր համար միաց պիտի որոտայ ասպուածային պատգամը«Զոր Աստուած զուգեաց, մարդ մի՛ մեկնեսցէ», եւ ասով պիտի մեկնուի Մաթէոսի անուրիս կէսը, ուր պարզապես բաժանում մը կ'ենթադրէ բայց ո՛չ ամուսնութիւն, քանի որ յայտնապես կ'ըսէ «Եւ որ զարձակեալն առնէ՝ օնայ»։ Ուրեմն օրինաւոր կերպով հիմնական արձակում կամ լուծում չկայ Քրիստոսի օրէնքով։ Սրբազան Տէր. ո՛րքան լաւ տեսէք, այնքան բարիք բրած կ'ըլլամ մեր խեղճ ժողովրդեան։

ԼՍԱՐԱՆ

Փողովրդային տան վարչութեան նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած առաջին լսարանը,ելեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի կէսօրէ առաջ իր սեփական ակումբին մէջ։ Ուրախալի է որ հոն բազմութիւն մը կազմուած մեծամասնութեամբ երիտասարդներէ, լեցուցած էր սրահը։Օրուայ բանախօսն էր Գր. Գ. Իփէճեան։ Յարգելի բանախօսը պերճախօսօրէն խօսեցաւ միջազգային հաղթական կացութեան, միջազգային տնտեսական տագնապի եւ Հայրագոյն Արեւելքի Ցին եւ Ճարօն ճեղքող դեպուրու մասին։

Ներկայ հասարակութիւնը մօտ մէկ եւ կէս ժամ մեծ հետաքրքրութեամբ ունկնդրեց սոյն այնքան գեղեցիկ պատրաստուած բանախօսութիւնը։

ՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՇՏՕՆԻ ՄԷՋ

Պարկեշտութիւնը առաքինութիւն մըն է որով ամէն պաշտօնեայ պէտք է պարծի։

Լաթաքիոյ մէջ հրատարակուող «Էլ Իբիսայ» արաբերեն թերթը վերեւի խորագիրներով հեռեւեալ գնահատական տողերը կը գրէ հայ պաշտօնեայի մը համար։

Վաճառական մը Լաթաքիոյ Սուրիականդրամատուն գնաց վճարումի համար։

Դրամը գանձապահ Պ Ցարուքիւն Ասրդեանի վճարելի վերջ վերադարձաւ եւ նշմարեց որ տասը սիւրիական ոսկի աւելի վճարեր է. որչափ որ այլ լուսանհատած է այդ դրամը եռ առնել՝ սակայն եւ այնպես նորէն պանգայ գնաց եւ աւելորդ տուած դրամը պահանջեց։ իր գարմանքը մեծ եղաւ երբ իր պահանջած դրամը իրեն անմիջապես վերադարձուեցաւ եւ միեւնոյն ատեն գանձապահը անոր ցնորհակալութիւն յայտնեց որ գինքը ազատած էր սնանկութենէ։ Վաճառականը իր ամենախորին ցնորհակալութիւնները ,եւ ամենաանկեղծ ցնորհաւորութիւնները կը մատուցանէ ցնորհնութեան ու պատուոյ։

ՎԻՇԱՊԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Տիկնանց Օժանդակ Ցանձնախումբի միջոցաւ Բէյլէկեան Որբանոցի ձեռագործները ծախու պիտի դրուին զեղչեալ գիներով, Երեքշաբթի եւ Չորեքշաբթի օրերը 15 եւ 16 Դեկտ. 1931, Ամերիկեան Բրէս, Մէմորիալ Հոլլ (Հայ Բար. Ժողովասրահը)։ Պիտի սպասարկուի թէյ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

19 Դեկտեմբեր շաբաթ իրիկունը ժամը 8,30ին

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԱՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Դասախօսը՝

Պարոն ՆԻԿՈԼ ԱԳԲԱԼԵԱՆ

Իր նիւթը՝

«Ցովհաննէս Թումանեանի բանաստեղծութիւնները»

Տոմսակներուն գինը սովորական։ 10 դահեկան անդամներու համար եւ 15 դահեկան՝ ոչ-անդամներու։

Հաժողովային յաջորդ դասախօսութեան փոխարէն 1932 Ցունուար 23ին կայանալու է Բաֆֆիի «խենթ»ի հերոսներէն Թովմաս Էֆէնտիի գրական դատը։

ՆՇԱՆ ԳԱԼԲԱԳԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՏՄՆԱԲՈՑԺ

Կուրս փողոց, հանրակարքի կայանին մօտ, թիւ 10 շէնքը

Իր նճարած առանց իմիմի ակռայի թախիրմներու շնորհիւ, ակռայի չգոյութենեն տառապողներ կ'օգտէ առողջարար եւ թեթեւ ակռաներով, առանց զրկելու զանոնք իրենց նաւակած կերակուրներու համար առնելու հաճոյքէն։

Շատեր արդէն փորձով տեսած եւ հաստատուած են այս նոր ակռայի թախիրմներու առաւելութեանց։

Ուրեմն առանց ժամանակ կորսնցնելու դիմեցէք եւ զոն պիտի մնամ։

ՍԻՆԷՄԱՅԻ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

Հովանաւորութեամբ

ՎԱՍԵՄ. ՄՈՒՍԱ ՊԷՅ ՆԱՄՄՈՒՐԻ

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐ

Կազմակերպուած հայ Օգնութեան Խաչի եւ Պօլսոյ ու Շրջ. Հայրկ. Միութեան կողմէ

ԿԻՐԱՆ ԹԻԱԹԻՒ ՄԷՋ

18 Դեկտ. ուրբաթ օր, երեկոյեան ժամը 9,30ին

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ

LA RIVE GAUCHE

ԽՕՍՈՒՆ ՖԻԼՄԸ

ԾԱՆՕԹ.- Տոմսերը կը ծախուին բոլոր անդամներու իսկ։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԷՕՐՏՕՂԼՈՒԵԱՆ

ՇԱԳԿԱԳՈՐԾ

ԱԼԷՔՍԱՆՏՐԷԹ

Կը պատրաստէ ամենարդիական նորաձեւութեան հանամաձայն եւ խիստ ճաշակաւոր շապիկներ, դիւրամատչելի պայմաններով։

Համոզուելու համար անգամ մը այցելեցէք իր շապկագործարանը։

ՎԻՇԱՊԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂԵՆԱՆ ՄԻՔԱՐԱՆ Վ. ԳԷՆԷՏԵՆԱՆ

ամուսնացեալ

Ալեքսանտրէթ, 6 Դեկտ.1931

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ԹՈՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԶԵՂՉՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Քանի մը օր առաջ, Բարձր Գօմիսէրի Լիբանանի պատուիրակ պր. Ռիշիլիէ մօտ ժողով մը գումարուեր է, ճնուելեան հնարակելու համար ոստիկան զինուորներու պիւճեհին նախագիծը։

Նեռին Գործոց Նախարար Մուսա պէյ Նամմուր ոստիկաններու թոշակներու վրայ 50 | 0 եւ սպաներուն թոշակներու վրայ 15 0 | 0 զեղչ մը առաջարկեր է։

Ոստիկան Զինուորներու Բճնիչ Գնդապետ Պուլէն ջերմ կերպով պաշտպաներ է ոստիկաններու շահը եւ պ. Ռիշիլիէ համամիտ գտնուեր է եղեր անոր, սակայն Մուսա Պէյ Նամմուր պնդեր է իր առաջարկութեան վրայ նկատելով պեռական գանձին կացութիւնը։

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ԻՆ

Պ.Յակոբ Տէր Մելգոնեանի անուանն տօնին առթիւ, անցած շաբաթ գիշեր, ընտանեկան հաւաքոյթի մը միջոցին հեռեւեալ նուիրատուութիւններ եղան«Համազգայինի»ին.—

	Ս.Դ.
Արշակ Գալուստեան	100
Միհրան Թուրիկեան	150
Տէր եւ Տիկ. Դեորգ Դանարեան	150
Ղազար Զարդ	150
Մելգոն Տ. Մելգոնեան	100
Փոտրիկ Սուրիկ Տ. Մելգոնեան	100
Փոտրիկ Վարդան Տ. Մելգոնեան	500
Հայկ Պալեան	100
Սուրեն Բաբալեան	100
Փիրայր Ժամկոչեան	100
Ց. Ժամկոչեան	100
Տիկին Զարմանեան	100
Բենիամին Մարտիկեան	100
Դրիգոր Տ. Կարապետեան	100
Յովհաննէս Չէնեան	50
Գումար	2000

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՏՐՈՒԹԻ

14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1931

	Օուրիկ
Եկիպտական Գրամ	448
Ստերլինկ »	437
Ֆրանք »	126 50
Թրքական »	58 50
Պանկ Օսմանի	140
Իտալական Լիր 100	650
Ցունական Տրաքմի 100	160
Անգլիական ոսկի	604
Ֆրանս. »	476
Օսման. »	548
Արծաթ մէճիտ	29
Գրէսի Ֆօնս. Ա.	
» Բ.	
» » Գ.	

Սեպտեմբեան եզբարէ Բիւ Ֆոս

Թէլէֆօն՝ 5-19

Կարդացէք եւ Տարածեցէք

«ԱԶԴԱԿ»Ը

ՓՈԽԱՆ ՇՆՈՐՀ. ՀԵՌԱԳՐԻ

Պ.Հմայեակ Թագուորեանի(Զահրի) ամուսնութեան առթիւ, պ. Նեսան Զէյվէեան, փոխան շնորհ. հեռագրի 75 ս. դահեկան կը նուիրէ Մամբրէյեան քոմիթէսանցին։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՐ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Բարձր Գօմիսէրը Հալէպեն մեկնելով 10 Դեկտեմբեր առաւտուն ժամը 7,30ին Պէյրութ ժամանեց նոյն օրը իրիկուան ժամը 8ին, եւ երեք ժամ Լաթաքիա եւ երկու ժամ ալ Թրիփոլի կենայէ յետոյ.

Սիւրիոյ հողին վրայ գտնուած միջոցին, Բարձր Գօմիսէրին հետ կը գտնուէր Դամասկոսի հանրօգուտ Շինութեանց խորհրդական պ.Վենսիլեն որ նորին վսեմութեան տեղեկութիւններ հաղորդած է ճամբաներու կազմակերպութեան տեսակէտով կատարուած յառաջդիմութեանց մասին։

Լաթաքիոյ կառավարութեան հոգին վրայ ժամանելուն, Բարձր Գօմիսէրը դիմաւորուած է Պ. Շէոֆիէրի կողմէ։

Լաթաքիոյ կառավարութեան վերաբերեալ խնդիրներու մասին պէտք եղած տեղեկութիւնները սեանալէ վերջ պ. Բօնսօ Թրիփոլի գնաց ուր գինքը կապտսէր պ. Լաֆօն։ Թրիփոլիի ճաւահանգիստին մէջ կատարուելու վրայ եղող մեծ աշխատութիւնները կը այցելէ յետոյ, Բարձր Գօմիսէրը վերադարձաւ Պէյրութ ուր ճաշի մը օր մնալ կը խորհի եղեր։

Հ38 ՄԸ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ

Աբրահամ Ուզունեան անուն հայ մը, անցած շաբաթ օր՝ պէրճի գործերուն մէջ աշխատելու միջոցին,կատարի մը մէջ գտնուող պէրճներու վրան իյնալով Աբրահամը վար կը ձգեն։

Մահուրէն վիրաւորուած Ուզունեան հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

ՊՈԼՇԵՒԻԿ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ՄԸ

Գաղութի ոստիկաններ լուր առած են որ պոլշեւիկ նշանաւոր գործակալ Նաման Լիբվօնսմիի տեղ ուրիշ մը պիտի դրկուի։ Փանոս Արմենակեան անուն հայ մը հեռագրելով անոր քով գտնն պայմանակ մը եւ հասկցան որ սպասուած գործակալի հագուստները կան անոր մէջ։

կան աշխատանքի կը շարունակէին իրենց որդին մէջ, ու ինքը միակ տեղակ էր։ Սակայն ի՞նչպէս պէտք էր իշխանութեանց լուր տալ։ Իր անդամալուծուած մատները գործ չէին տեսներ։ Քալել՝ կարելի չէր։ Ո՛հ, ի՞նչ տառապանք։ Իր կինը վրան կը ծռէր, ինքզինքը հագիւ թէ կը տեսնէր։ Ան՝ հեռը կը խօսէր, կ'աչխատէր բսած հակրցնելու։ Կարելի չէր։ Այն տեսն կինը թուղթի մը վրայ գրեց. «Բժիշկը կը խորհի թէ քանի մը օրէն պիտի առողջանաս»։ Թուղթը հիւանդին աչքերուն տակ դրաւ։ Հիւանդը ուշադրութեամբ նայեցաւ գրուածքին եւ սոսկումը պատեց իր ամբողջ դիմագիծը։ Երկու խոշոր արցունք այտերէն վար գլորեցաւ։ Ցաւագին ու չատ հակրնալի լեզու մը։... Բոլոր զգայարանքները անշարժացած էին։ բայց իմացականութիւնը՝ որ կատարելապէս յստակ էր, կ'ըմբռնէր կացութեան ամբողջ արհաւիրքը։

Շատ չանցած՝ դէպքը իմացուած էր ամբողջ քաղաքին մէջ, և Ֆատէ, որ կը այլքաթար փողոցները, լուրը առաւ։ Անիկա ինքզինքը չատ երջանիկ զգաց։ Չէր գիտեր ինչո՛ւ, սակայն կը զգար թէ թեթեւցած էր ծանր բեռէ մը։ Բառացի իմաստով քօրսիքացին նեղութիւն կը պատճառէր իրեն։ ու ժամանակի մը համար անկէ ազատած էր ծանիքը։

Լիւսիէն վաճառատուն վերադարձաւ՝ վերջին դէպքերուն մասին աւելի հանդիստ կարենալ խորհելու համար։ Ի՞նչպէս կ'ըլլար որ՝ մէկ օրէն միւսը, անցեալ օրուան այդ բացայայտ սպառնալիքէն յետոյ, ծեր երբեան այնքան վստահութիւն և համակրական արտայայտութիւն ցոյց տուած էր իրեն հանդէպ։

Չորս կողմ նեռուած ակնարկ մը գիս ապահովցուց թէ ի՞նչ էր այն որդ ուր կը գտնուէր։ Մենդի պէս գիտեց այն ծանութիւնները որ սեղանին վրայ տարածուած էին։ Ա.էն տեսակը կար, ինչպէս՝ Գերմանիոյ մէջ հաղորդ սկսող հեռաձայներու թեւեր, զինուորական տեղեկութիւններ, անուանացանկեր, եւն։

Ցանկարծ ելեկտրական զանգակ մը հնչեց։ Քորսիքացին նշմարեց հեռաձայնի գործիք մը, վազեց ու ընդունարանները ձեռք առաւ։

— Ալլօ՛, ալլօ՛։

— Ալլօ՛։

— Մէջի լրտեսական կեդրոնը կ'ուղղ այս երկու օրուան մէջ ունենալ Էրարժի վրայ ֆրանսական յարձակման ծրագիրները։ Հակրցուեցա՞ւ։... Զլսեցի՞ք ...։ Պատասխանեցէ՛ք։... Ա՜ռ անասունը թմրածութեան մէ՞ջ ինկեր է։...։

Զայնը լսեց։ Քորսիքացին կախեց ընդունարանները։ Ա՛լ հակրցած էր։ Հոս լրտեսներու բոյն մը էր։ Պէտք էր ա՛լ ևս մեկնիլ։ Դաւաճանները կրնան վերադառնալ անյապաղ։... Վազեց մինչև դուռը, անցաւ ու իր վագրը պիտի չարունակէր՝ երբ քայլի ձայներ լսեց կամարին տակ։... Ինչպէս քիչ առաջ երբ փորուածքին մէջ նետուեցաւ։... Վայրկեան մը յետոյ տեսաւ երկու ընկերները։

— Մարտիր օդ ծծելովս աւելի ազէկ կը զգամ ինքզինքս, ըսաւ Պէրթրէօն։ Շնորհքիները։... Ո՞ւրչափ ատեն տակաւին գիս այս գուբին մէջ պիտի ձգեն որ տանջուիմ։...։

Անցան երկուքն ալ։ Դուռը գոցուեցաւ։... Այն ատեն Քորսիքացին՝ քալելով ու ժպիտով կուրս հասաւ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Վաշինկթըն.— Պ. Հուվըր պատգամագիր մ'ուղղեց Ամերիկեան Եր.եսփ. Ժողովին որը կը պարզէ երևմտական և տնտեսական կացութիւնը և տագնապը կը վերագրէ գլխաւորաբար վստահութեան պակասին և կը նդգծէ թէ հրապարակի վրայ կայունութիւն մ'ստեղծելու համար հարկաւոր է աշխատակցիլ միւս պետութեանց հետ։

Պ. Հուվըր զեկոյց նաև թէ առժամեայ տուրքեր պիտի հաստատուին հաւասարակշռելու համար պիւտճէն որուն բացը կը հաշուի 2123 միլիոն տոլար ներկայ տարուայ հետ և 1417 միլիոն տոլար յառաջիկայ տարուայ համար։

ՈՍԿԻ ԿՈՒԳԱՑ ՖՐԱՆՍԱ

Պուրժէ.— Վեց օդանաւեր Ամսթէրտամէն փոխադրեցին 5040 քիլօ ոսկի։

Բսրիզ.— Պ. Հանրի Լէվէռի արտաքին գործոց խորհրդարանային յանձնախումբին փոխ-նախագահ ընտրուեցաւ։

Պ. ՄԱՔՏՕՆԱԼՏԻ ԴԻՐՔԸ ՎԱՆԳՈՒԱԾ

Լոնտոն.— Կայսրութեան ճարտարարուեստներու խորհրդարանային յանձնախումբը նիստ մը գումարելով որոշում մը տուաւ որը կը քննադատէ օտար մետաղներու վրայ դրուելիք մաքսատուրքերու խնդրոյն շուրջ կառավարութեան բռնած թոյլ ընթացքը։

Պ. Քրոֆթին պաշտօն տրուած է սոյն որոշումը հաղորդել Պ. Մաքտօնալտի և անոր հարցնել թէ երեք հարիւր երեսփոխաններէ բաղկացած այս յանձնախումբի անդամները կառավարութեան դէմ պիտի քուէյ կենն այն պարագային որ առևտրական նախարարի աշխատաւորականներու բռնաձկին մասին կատարելիք յայտարարութիւնները գոհացուցիչ չըլլան։

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄՍԸՐԸ ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԿԸ ՀՌՉԱԿԷ ԻԲՐԵԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՎԱԳՖ

Երուսաղէմ.— Համագումարը սկսաւ քննել Հիճազի երկաթուղիին խնդիրը։ Այս խնդիրը երկար վիճաբանութեան մ'առարկայ եղած է։ Մահմուտ Պէյ Սալէմ խնդիրը Ազգաժողովին ներկայացնելու առաջարկ մը բերած ըլլալով, համագումարը մերժեց այդ առաջարկը։ Վերջ 'ի վերջոյ, բուռն վիճաբանութենէ մը ետքը, համագումարը բանաձև մը քուէարկեց որը կը յայտարարէ թէ Հիճազի երկաթուղին իսլամական հարազատ վագֆ մըն է և կառաջարկէ թէ մնայուն յանձնախումբ մը կազմուի որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ ամէն տեսակ ազդու միջոցներու դիմել երկաթուղին վերադարձնելու համար իսլամութեան։ Սոյն յանձնախումբը պիտի նշանակուի վաղը։

Պ. ՀՈՒՎԸՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱԳՐԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Լոնտոն.— «Ֆինանշիալ Նիւուզ» թերթը կը գրէ՝ թէ Պ. Հուվըրի պատգամագիրը նախատեսել կուտայ միացեալ նահանգներու կողմէ շրջաբերութեան մէջ գտնուող դրամին քանակին աւելցուցելու կարելիութիւնը ինչ որ անստուգութիւն մը պիտի գոյացնէր տօլարի ապագային մասին և պատճառ պիտի դառնար Անգլ. ոսկիին արժէքին բարձրանալու։

Նիւ Եորք.— Սակարանի մէջ, գլխաւոր արժեթուղթերը երկու կէտէն մինչև վեց կէտ անկում մ'ունեցան խոշոր քանակութեամբ ծախման գործողութեանց հետևանքը, որը առաջ եկաւ Պ. Հուվըրի առաջարկած եկամտական միջոցներու պատճառաւ։

ՉԻՆԱՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՎԷՃ

Բարիզ.— Ազգաժողովի խորհուրդին Մանչուրիոյ վէճը կարգադրելու նպատակաւ առաջարկած որոշման բանաձևը ընդունուեցաւ։

Պ. ԶԱՄՕՐԱՅ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Մատրիտ.— Պ. Զամորա հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ 410 քուէի վրայ 362 քուէով։

VALDA

ԽՆԱՄԵՑԷՔ

ՊԱՀՊԱՆԵՑԷՔ ԵՒ ԶՕՐԱՑՈՒՑԷՔ

ՁԵՐ

ՇՆՉԱՌՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ

ՀԱԿԱՆԵՒԱԿԱՆ ԵՒ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ

ՊԱՍԹԻԼ ՎԱԼՏԱ-

ՀՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑԱՒ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ԶԱՆՈՆՔ ԲՈԼՈՐ ԴԵՊԱՐԱՆՆԵՐԷՆ

ՎԱԼՏԱ

անունը կրող տուփերու մէջ։

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ՝

ՍԱՀՏԱ ԵՂԲԱՐՔ

ՊԷՅՐՈՒԹ

Կարի եւ Ձեւագիտութեան Դասընթացք

Տիկին ՄԱՌԻ ԵՐԱՄԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ

ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ

Կարի եւ ձեւագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Երամեան կը վերադառնայ իր արհեստանոցը, Մեծ Սեռայի դիմացը No. 78 տան երկրորդ յարկը։

Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնէ ամենավերջին նորաձեւութեամբ, կար եւ ձեւագիտութիւնքիր բոլոր բաղադրիւններով եւ արդիական միջոցներով, Droit-fils մեթոտով։ Իր աշակերտուհիները կ'օժտի Բարիզի աբխարհածանօթ Académie Daydou վկայականով։

ՍԹԱՆՏԱՐՏ կօշիկներ միշտ ամենալաւ, ամենադիմացկուն, ամենաժամանակակից եւ ամենագեղեցիկներն են.

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝

ՆԱՃԱՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՏՕՔԹ. ՍՈՒՐԱՆ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

ԿԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Վկայեալ Laureat նախկին Interne եւ այժմ մեծագոյն ՄԱՍՆԱԳԻՏ բժիշկ
Ցերանական հիւանդացոյցի ԱՋԳԻ, ԳԳԻ, ԿԻԼՈՐԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒ
հիւանդութիւններու բաժնին։

Հիւանդ կրնայուն կեսօրէ վերջ ժամը 2—6
իր պնակին մէջ Rue de Damas, No. 15

Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ կէսօրէ առաջ ժամ. 10—12, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒ
ուրբաթ։

Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամ. 8—12։
Հասցէ՝ Capucins-ներու եկեղեցիին կից Արգաւանդեան պարտէզ։

ՏՕՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ Ֆեայուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀԱՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՓԼԻՆԻՓԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (Կէսօրէ առաջ 10—12
(Կէսօրէ վերջ 1 — 3

ՄՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ ազատ
հիւանդներուն ձրի։

ՏՕՔԹ. ԼԵՒՈՆ ԵԷՆԻՔՈՄՇՈՒԵԱՆ

(Նախկին ռէզիտ տր ֆրինիֆ Պէյրութի Ամերիկ. հիւանդանոցի)

Իր նոր դարմանատունը կը գտնուի Ալէնպի փողոց (նախկին Մասրաա), Լիբանանի Խորհրդարանի նորակառոյց պալատի հիւսիս դիմաց, երկրորդ յարկ։

Ընդունելութեան ժամեր.—
Կէսօրէ առաջ ժամը 9—12, կէսօրէ վերջ 2—6։
ԶՔԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՄՈՏՑ ԶՐԻ։

ՏՕՔԹ. Գ. ՏԱՎՈՒՏԼԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Իր դարմանատունը հաստատած է ԱՍՍՈՒՐ փողոց, Sofp-Եօզդատեանի (ատամնաբոյժ) դարմանատան կից։

Ընդունելութեան ժամեր՝
Կէսօրէ առաջ ժամը 8—12
» վերջ » 2—6

100,000 ՖՐՔ. 6 Ս. ԴՀԿ.ՈՎ ՄԻԱՑՆ

եւ ուրիշ 9 մեծ պարգեւ՝ 50,000 – 33,850 – 16,500 ֆր.
ընդամէնը՝ 1,100 պարգեւ որոնց կը բաշխուի 325,000 ֆր.

Օրանի Խեզանդամներու Միութեան վիճակահանութեան մէջ, որ պիտի քաշուի 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1932ին։
20 և աւելի տոմսակ գնողին 100ին 10 զեղչ։

Դիմել՝ Մ. ԿԱՊՐԱՇ
Վիճակահանութեանց Ընդհանուր Գործակալութեան
ՊՕՐՍԱ—Պէյրութ (B. P. 422)։

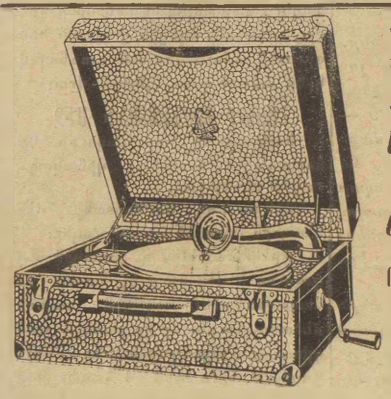

Տոկուն շինուածք Վայելուչ տեսք Հնչուն եւ բնական ձայն Անա յատկանիշներ՝

ՈՐՈՆՑՄՈՎ ԿԸ ԶԱՏՈՐՈՇՈՒԻՆ

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐԸ

Պատրաստուած վերջին կատարելագործեալ դրութեամբ, Անգլ. ամենանոր եւ ամենաանհ ընկերութեան կողմէ

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd
(of London)

ԱՓՕԼԼՕ՝ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ !!!

Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք
MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH
Փարպոտիճ՝ եւ բոլոր տեսակ ձեւի, անվիճելի սրակ եւ առատաբերիներ գիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։
Ընդհ. ներկայացուցիչներ՝ Սիւրիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ Կիպրոսի։— ՍԻՆԱՆԵԱՆ ԵՂԲՕՐՔ
SINANIAN FRÈRES, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

ԳԼՈՒԽ Ի

Խորունկ չունչ մը առաւ և ժամացոյցը հանեց։

— 7 ակէս։ Ի՞նչ պիտի խորհի կինս, եթէ տուն չերթամ։ Սակայն պէտք է որ անմիջապէս լուր տամ։ Պէտք է գտած գաղտնիքս տեղեկացնեմ։ Կառավարիչը երթամ գտնեմ։ Ինչ ալ որ ըլլայ՝ տեսնելու եմ զինքը։

Եւ մինչ՝ իր ժամացոյցներուն մէջ թաղուած՝ Սէնբիէր փողոցէն վեր կ'ելլէր, չէր իմանար մինչև իսկ այն բուռն թնդանօթաձգութիւնը որ ապակիները կը դղրդեցնէր։ Կը տեսնէր, մեքենաբար, որ անցորդները, զոներուն տակ կը պատսպարուէին, ինքը սակայն իր ճամբան կը շարունակէր միշտ...։ Բայց մէկը զինքը կը կանչէր։ Աչքերը վեր առաւ։ Նոյն պահուն լսեց որոտումի ձայն մը, տաք և չտեսնուած ուժով հով մը զինքը դեմին ձգեց, յետոյ կորսնցուց ինքզինքը։ Վազեցի իր կողմը, զինքը վերցուցին ու քիչ յետոյ փոխադրուեցաւ երևմտական դրասենեակը։ Ամենէն հոգածու խնամքներուն առարկայ եղաւ։ Բացաւ աչքերը ու յայտնեց քիչ վերջ թէ տեղեակ էր իր կացութեան։ Դժուարաւ՝ կէս մը բացաւ բերանը ու սոսկում մը պատեց իր աչքերը։ Հարցումներ ուղղեցին...։ Լեզուն չէր դառնար։ Հազիւ թէ կիսատար բառեր արտաբերել կրցաւ։ Այն ատեն մատիտ մը ու թուղթ մը տուին՝ բաղձանքները հասկընալու համար, սակայն մատիտը ձեռքէն իյնալով արհաւիրք մը պատեց զինքը։ Փորձեց ոտքի ելլել, օգնեցին, բայց չկրցաւ ոտքի վրայ կենալ, մարմինը կապարի կտոր դարձած էր։ Այդ միջոցին ներս կը մտնէր լիմէկը...։ Հարցուց։

— Ո՞ւմէն էր որ զինքը գետին նետեց։

— Այո՛ աօքթէօր, ոուսքը հինգ մէթր հեռուն ինկաւ։

— Հրաչք մըն է ուրեմն վէրք չունենալը։ Սակայն յուզումը ջղային դրութեան վրայ այնքան ազդած է որ այս մեր մարդը անդամալուծուած է կատարեալ պէս։

— Ի՞նչ կ'ըսէք, սոսկալի՛ բան է դոչեց դանձապահը, Բորսիքացիին բարեկամը։ Ոչ մէկ յոյս չկա՞յ։

Բժիշկը լռեց։ Հիւանդէն արիւն կ'առնէր։ Երբ աւարտեց՝ ըսաւ։

— Այս դէպքերը շատ հետաքրքրական են։ Շատ մը զինուորներ այսպիսի պարագաներու մէջ անդամալոյծ եղան քանի մը օր կամ քանի մը ամիս։ Սակայն դիտեմ մէկը՝ որուն վրայ ո՛չ մէկ բարելաւում երևան եկած է։

— Ես՝ ղ բարեկամս, բացագանչեց դանձապահը։ Կարելի՞ է զինքը իր տունը տանիլ։

— Ի հարկէ։ Սակայն լաւ կ'ըլլար՝ նախապէս կնոջը լուր տալ։

— Անտարակոյս. ես երթամ լուր տալու։

— Ըսէք իրեն որ այս իրիկուն պիտի հանդիպիմ։ Դուցէ պէտք ըլլայ երկրորդ անգամ արիւն առնել։

Դանձապահը իր հեծանիւը նստելով գնաց։ Երևմտեան գրասենեակին յատկացուած ինքնաշարժը՝ քսան վայրկեան յետոյ Բորսիքացիին կը տանէր։

Խեղճ մարդը կատալեպսիա կը հասկնար իր վիճակը։ Կը տառապէր։ Բժիշկին խօսքերը՝ խուլ ազմուկի մը պէս կը հասնէին ականջին։ Իսկ լեզուն կարծես հաստրցած էր։ Խօսիլ կ'ուզէր փորձել, սակայն չէր կրնար։

Բայց հարկ էր խօսիլ։ Լրտեսները իրենց եզերա-

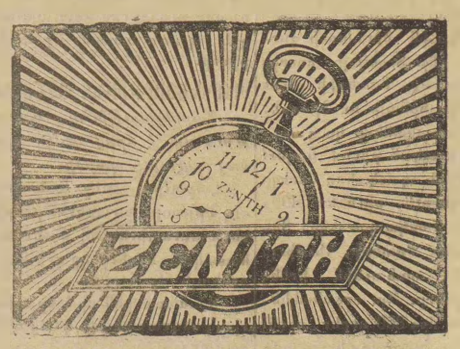

«Time is money»

Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՒՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՇՈՒԹԵԱՆ

անզուգական յատկութիւններուն ձեզի դրամ կը տահեցնէ առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր տոպէներն անգամ։

Ունինք ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ եւ նիքել, կիներու եւ այրերու համար։

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ (Ֆոչ փողոց)
Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դռան կից։

Կեանքի սղութեան դէմ!

այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագ ահանգոյն նուագը ձեր տան մէջ։

ՕՏԷՕՆ

Սկաւառակի եւ ֆօնոֆ յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը։

Գնեցէք ՕՏԷՕՆ ֆօնօ մը որմէ անկասկած պիտի հմայուիքեւ նշորհիւ այս հռչակաւոր մարքայի սկաւառներուն շարունակական ժամանման, ըստ ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Ադրեսս՝ ոչ ներկայացում եւ ոչ այլ նուագահանդես. այդ բոլորը ունենալ ձեր տան մէջ միակ միջոցն կեանքի սղութեան դէմ իսկապէս։